Rok 8. Warszawa, dnia 30 września 1932 r. Nr. 19

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE

ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH I POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

Rocznie	zł. 32.—
Półrocznie	„ 16.—
Kwartalnie	„ 8.—
Miesięcznie	„ 3.—
Cena Nr. pojedyńcz.	„ 1.40

Redaktor WACŁAW GAJEWSKI

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

Warszawa, ul. Ś-to Krzyska 13.

Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.

Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Sp. z ogr. odp. w Warszawie, ul. Ś-to Krzyska Nr. 13 — Telef. 442-63.

CENY OGŁOSZEŃ

Strona w tekście: 450 zł., 1|2 str. 225 zł., 1|4str. 112,50 zł. Poza tekstem za stronę 300 zł., 1|2 str. 150 zł., 1|4 str. 75 zł.
Dla Instytucyj komunalnych i oszczędnościowych: bilanse i tabl. za str. 225 zł., 1|2 str. 112,50 zł., 1|4 str. 56,25 zł., i zwykłe ogłoszenia za str. 150 zł., 1|2 str. 75 zł., 1|4 37,50 zł.

IV ZJAZD OGÓLNY KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI

Zjazd Ogólny Przedstawicieli Komunalnych Kas Oszczędności i ich Związków odbędzie się w Warszawie w gmachu Centralnego Towarzystwa Organizacyj i Kółek Rolniczych przy ul. Kopernika 30 w dniu 9 października b. r. o godz 10 1/2 przed południem.

Na porządku dziennym będą następujące sprawy:

1) Komunikat sprawozdawczy z działalności Związku Związków K. K. O.
2) Odczyt p. Prof. D-ra Adama Krzyżanowskiego o oszczędności w dobie obecnej.
3) Sprawozdanie o stanie prac nad nowelizacją ustawy o K. K. O.
4) Propagowanie oszczędzania w K. K. O.

Regulamin Zjazdów Ogólnych Komunalnych Kas Oszczędności *)

§ I. Rada Związku ustala termin i miejsce obrad oraz sprawy, które mają być wniesione na porządek dzienny.

§ II. Zjazdy obradują tylko nad sprawami wniesionemi przez Radę na porządek dzienny.

Uchwały Zjazdu nie mają charakteru wiążącego Związki i Zw. Zw. K. K. O., a są opinjami, które Zjazd przekazuje do rozważenia Radzie. Mogą jednak mieć charakter wiążący odnośnie do spraw, które Rada Zjazdowi do przegłosowania ze swemi wnioskami przedstawi.

§ III. Udział w Zjazdach i prawo zabierania głosu przysługuje:

1. członkom władz Związku Związków K. K. O. i Związków Okręgowych,

2. członkom Rad, Zarządów oraz dyrektorom Kas Oszczędności, należących do Związków,

3. zaproszonym przez Prezydjum Zw. Zw. gościom.

W razie głosowań prawo głosu przysługuje: 1. uczestnikom wyżej pod 1) wymienionym, 2. wyznaczonym przez Kasy delegatom, po jednym od Zarządu i od Rady Kasy. Odnosi się to i do głosowań w sekcjach.

Uprawnieni do głosu legitymują się prawomocnemi oświadczeniami piśmiennemi swoich instytucyj i otrzymują karty stwierdzające ich uprawnienie do głosowania.

Prawa do głosowania nie można ustępować innym delegatom.

§ IV. Na Zjazdach przewodniczy prezydjum Zw. Zw. K. K. O. Przewodniczący zaprasza 2 — 4 asesorów i 2 sekretarzy z pomiędzy uczestników Zjazdu.

§ V. Porządek dzienny Zjazdu może przewidywać podział Zjazdu na sekcje. Przewodniczących sekcyj i sekretarzy sekcyj zaprasza Prezydjum Zjazdu.

1) Regulamin niniejszy został uchwalony na posiedzeniu Rady Związku Związków K. K. O. z dnia 29.VI.1932 r.

Udział w sekcjach następuje na podstawie zapisów dobrowolnych. W razie podziału Zjazdu na sekcje, wnioski uchwalone na sekcjach mogą nie podlegać dyskusji na plenum. Uznane są wtedy za uchwały Zjazdu. Jeśli jednak przewidziano w programie zebranie plenum po zebraniach sekcyj, to sprawę z uchwał sekcyj zdaje jej przewodniczący. Jeżeli wniosek na sekcji przeszedł większością mniejszą jak $^{2}/_{3}$ głosów, ma prawo zabrać głos jeden z przedstawicieli przeciwników wniosku i referent, każdy po 5 minut.

§ VI. W obradach obowiązują zwyczajowe do obrad stosowane przepisy, w szczególności: przemawianie w kolejności zgłoszeń, referent ma ostatni głos, a może udzielać wyjaśnień wśród kolei mówców za zgodą przewodniczącego.

Nad zgłoszoną poprawką głosuje się przed wnioskiem. Wniosek wykluczający inne jest przedmiotem głosowania przed innemi.

Wnioski formalne przerywają kolej mówców. Wolno w nich zabierać głos tylko jednemu mówcy za, jednemu przeciw, nie więcej jak po 2 minuty.

W chwili zarządzenia głosowania nikt głosu nie otrzyma.

Na życzenie zebrania może być ograniczony czas przemówień i zamykana lista mówców poza już do głosu zgłoszonymi.

Przewodniczący przestrzega, by przemówienia i wnioski trzymały się ściśle porządku obrad i korzysta ze zwykłych w tych razach uprawnień.

Uchwały zapadają większością głosów.

Konieczność niezbędnych zmian w dotychczasowem ustawodawstwie o K. K. O.

Sprawa zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1927 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 339) była już wielokrotnie rozpatrywana na szeregu zjazdach przedstawicieli komunalnych kas oszczędności. Dyskutowano na ten ciągle aktualny temat na łamach pism fachowych i samorządowych. Ci wszyscy, którzy w ten lub inny sposób są związani z działalnością K. K. O. — wyrażają zgodny pogląd, iż pewne zasadnicze zmiany w dotychczasowem ustawodawstwie w zakresie omawianym są niezbędne, jeśli pragnie się uniknąć przykrych konsekwencyj w gospodarce poszczególnych kas.

Obecne rozporządzenie o komunalnych kasach oszczędności obowiązuje wprawdzie od niedawna, jednakże jak nam praktyka wskazuje — nasunęło ono cały szereg spostrzeżeń, stwierdzających konieczność zmiany obowiązujących przepisów celem usprawnienia działalności komunalnych kas oszczędności oraz usunięcia stwierdzonych braków i niedociągnięć, czy to w zakresie samej organizacji kas, czy też w zakresie operacyj przez te kasy wykonywanych.

I chociaż zamierzenia nowelizacji dotychczas obowiązujących przepisów o komunalnych kasach oszczędności spotkają się niewątpliwie tu i owdzie z pewną krytyką wykazującą, iż zmiana przepisów prawnych nie przyczyni się do uzdrowienia gospodarki w kasach, to jednak należy stwierdzić, że przez zastosowanie w życiu niektórych nowych postanowień, możnaby było usunąć cały szereg niedomagań w kasach, niedomagań, których przy dzisiejszym ustawodawstwie w tej mierze uniknąć niepodobna. Im szybciej zatem zdoła się wprowadzić w życie nowe, do praktyki przystosowane, przepisy prawne, tym szybciej i łatwiej uda się nam skierować działalność komunalnych kas oszczędności na właściwe tory.

Jak wiadomo, w roku 1931 Związek Związków Komunalnych Kas Oszczędności zainicjował w łonie poszczególnych związków kas żywą pracę nad projektem pewnych zmian we wspomnianym na wstępie rozporządzeniu. W wyniku narad Związek Związków K. K. O. sformułował i przesłał zainteresowanym Ministerstwom opracowany projekt. W roku bieżącym Związek Związków K. K. O., przy nieoficjalnym współudziale przedstawicieli Ministerstw, przystąpił do konkretnego opracowania projektu rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o komunalnych kasach oszczędności, biorąc za podstawę obecnie obowiązujące rozporządzenie oraz projekty dotychczas już opracowane.

Prace te zostały ostatnio zakończone, a gotowy projekt przesłano do interesowanych Ministerstw.

W niniejszym artykule opierając się głównie na pracach związków K. K. O. pragnę omówić ważniejsze zmiany, jakie należałoby wprowadzić do projektu rozporządzenia w odniesieniu do obowiązującego obecnie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 13 kwietnia 1927 r. o K. K. O. — Zmiany te byłyby następujące:

1) w projekcie należy wyraźnie określić, że komunalne kasy oszczędności są instytucjami publiczno -prawnemi i że są one obowiązane do składania publicznych sprawozdań. Propozycja Związku Związków K. K. O. idzie po linji określenia kas, jako instytucyj publicznych bez wyraźnego ustalania charakteru publiczno - prawnego. Mojem zdaniem ewent. projekt rozporządzenia powinien pokrywać się w tym względzie z odpowiednim wnioskiem Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności w Warszawie. Nadanie charakteru publiczno - prawnego miałoby na celu z jednej strony wyeliminowanie w przyszłości prowadzonych często sporów, czy K. K. O. w świetle obowiązujących przepisów są instytucjami publiczno - prawnemi, czy też charakteru tego nie posiadają; z drugiej zaś strony podkreślenie tego uprawnienia miałoby na celu znaczniejsze usamodzielnienie się komunalnych kas oszczędności od ich związków poręczających.

2) W specjalnym, nowoprzewidzianym, artykule należałoby ustalić ochronę nazwy: „kasa oszczędności“ i „książeczka oszczędnościowa“. Dotychczas jest chroniona tylko nazwa: „komunalna kasa oszczędności“. Konieczność wprowadzenia tej zmiany jest wśród pracujących w dziedzinie komunalnych kas oszczędności dobrze znaną. Motywy w tej materji były zresztą zamieszczone w Nr. 9 „Oszczędności“

z 1931 r. przy okazji uzasadniania 1-go projektu zmian rozporządzenia, opracowanego przez Związek Związków K. K. O.

3) Następnie należałoby wprowadzić nowy artykuł określający, iż kom. kasy oszczędn. mogą przystępować w charakterze członków do związków międzykomunalnych, mających na celu utrzymanie i prowadzenie własnych instytucyj finansowych. Projektowany przepis miałby na celu ułatwienie kasom oszczędności należenia w charakterze członków, wzgl. udziałowców przedewszystkiem do istniejących komunalnych instytucyj kredytowych. Dotychczasowe rozporządzenie takiego uprawnienia nie przewiduje.

4) Dalej należałoby przewidzieć odpowiedzialność związku poręczającego za wszystkie zobowiązania kasy, wynikające z prowadzenia czynności, objętych statutem kasy. Tą drogą usankcjonowałoby ten stan, jaki obecnie ma miejsce. Z wyjątkiem kilku kas, w statutach wszystkich pozostałych K. K. O., taka odpowiedzialność jest obecnie już przewidziana. Jest to zresztą w danej chwili kwestja sporna, czy należy iść w tym wypadku po linji odpowiedzialności związków poręczających za wszystkie zobowiązania, czy też raczej możnaby pozostawić dotychczasowe przepisy w tym względzie.

5) Dość znaczne zmiany trzebaby wprowadzić w dotychczasowym art. 5 wspomnianego wyżej rozporządzenia o K. K. O. z 1927 r., a mianowicie należałoby:

a) przewidzieć możność ustanawiania przez zarząd kasy na podstawie uchwały rady kasy prokurentów i pełnomocników. W praktyce ustanawianie prokurentów i pełnomocników, ma dotychczas miejsce w niektórych K. K. O., aczkolwiek dzieje się to bez wyraźnych podstaw prawnych;

b) ustalić, iż wybór członków rady kasy z pośród członków organu stanowiącego związku poręczającego nie może przekraczać $^2/_3$ ogólnej liczby członków rady; reszta musi być wybrana z poza grona członków organu stanowiącego związku poręczającego. Przewodniczący rady kasy powinienby być wybierany z pośród wszystkich członków tejże rady;

c) przewidzieć, że dyrektor kasy wchodzi z urzędu w skład zarządu kasy z głosem stanowczym;

d) ustalić, iż wybory do organów kasy są tajne. Wprawdzie w praktyce wybory te odbywały się tajnie, lecz z powodu braku wyraźnego przepisu w tym względzie, w kilku wypadkach zachodziło na tem tle do zbędnych nieporozumień.

Motywy odnośnie lit. b i c, ogłoszono we wspomnianym Nr. 9 Oszczędności.

Związek Związków K. K. O. w ostatnim swoim projekcie, uchwalonym przez radę tegoż Związku przewidywał, iż przewodniczącym rady kasy powinien być z urzędu każdorazowy przewodniczący organu wykonawczego związku poręczającego. Zdaniem naszem należałoby tej propozycji nie uwzględniać, idąc w danym wypadku po linji uchwał Warszawskiego Zw. Miej. i Pow. Kas Oszczędności, stwierdzających, iż przewodniczący organu wykonawczego związku poręczającego powinien być z urzędu przewodniczącym komisji rewizyjnej.

6) Dotychczasowy art. 6 należałoby zmienić właśnie w tym duchu, ustalając, iż przewodniczący organu wykonawczego związku poręczającego lub jego urzędowy zastępca ma być z urzędu przewodniczącym komisji rewizyjnej. Tą drogą zapewnionoby należyty wpływ związku poręczającego na komunalną kasę oszczędności.

W artykule tym trzebaby dodać postanowienie, uprawniające związek poręczający do powoływania na koszt kasy do komisji rewizyjnej rzeczoznawców z pośród osób postronnych. Osoby te odpowiadałyby kwalifikacjom, określonym w ewent. nowem rozporządzeniu wykonawczem.

7) Następnie należałoby zamieścić nowy artykuł, ustalający, że członkowie rady, zarządu, komisji rewizyjnej i pracownicy kasy, którzy zaniechali obowiązku nałożonego na nich obowiązującemi przepisami są odpowiedzialni wobec kasy za szkody, powstałe wskutek tego zaniechania. Przepis ten byłby zresztą wzorowany na rozporządzeniu Prezyd. R. P. o prawie bankowem (art. 65).

8) Następnie, należałoby zamieścić nowy artykuł zawierający szereg specjalnych postanowień, w szczególności odnoszących się do członków organów i pracowników komunalnych kas oszczędności. Postanowienia te ustalałyby, że:

a) członkowie organów kasy sprawują swoje funkcje honorowo, przysługiwałoby im jednak prawo otrzymywania diet i zwrotu faktycznych kosztów podróży. Stałe wynagrodzenia za pracę w kasie mogliby pobierać tylko jej pracownicy;

b) na członków organów, prokurentów, pełnomocników, kasjerów kasy oraz kierowników, taksatorów i kasjerów zakładów zastawniczych przy komunalnych kasach oszczędności, mogłyby być powoływane tylko osoby nieposzlakowane;

c) kwalifikacje, jakim powinni odpowiadać członkowie organów i pracownicy kasy oraz warunki, jakim winien odpowiadać regulamin, uchwalony przez radę kasy dla jej pracowników, określiłoby rozporządzenie wykonawcze;

d) członkowie organów i pracownicy kasy nie mogliby być równocześnie członkami rad nadzorczych, zarządów, komisyj rewizyjnych i pracownikami innych instytucyj kredytowych na obszarze działania danej kasy. Ograniczenie to nie dotyczyłoby instytucyj kredytowych, których udziały lub akcje mogą kasy nabywać w myśl pkt. 1-go art. 24 obecnie obowiązującego rozporządzenia o K. K. O. A więc odniosłoby się to do instytucyj państwowych i komunalnych, Banku Polskiego oraz do towarzystw krajowych kredytu długoterminowego;

e) członkowie organów i pracownicy kasy nie mogą pozostawać między sobą w związku małżeńskim, jak również nie mogą być z sobą spokrewnieni lub spowinowaceni w linji prostej, bądź też do drugiego stopnia w linji bocznej;

f) członkowie organów i pracownicy kasy nie mogą wchodzić w stosunek dłużnika do kasy, z wyjątkiem wypadku, gdy przed objęciem stanowiska w kasie nabędą nieruchomość, obciążoną długiem hipotecznym na rzecz kasy. Nie dotyczyłoby to zaliczek, pobranych przez pracowników kasy;

g) członkowie organów i pracownicy kasy są obowiązani dochować tajemnicy co do prowadzenia interesów, stosunków kredytowych i sposobu wytwórczości zawodowej klijentów kasy.

Pozatem w artykule tym trzebaby zamieścić po-

stanowienia, określające ,iż wszelkie spory między organami kasy, wynikające, ze statutowej działalności, rozstrzyga władza nadzorcza w trybie, jaki ustaliłoby rozporządzenie wykonawcze.

Przewidzieć trzebaby również w omawianym artykule, iż w wypadku niedokonania wyborów członków rady i zarządu kasy przez właściwe organa w ciągu dni 30-tu od daty upływu kadencji, złożenia mandatu, śmierci lub usunięcia z urzędu członków organów kasy — władza nadzorcza władna jest mianować cały skład rady i zarządu względnie uzupełnić go w drodze nominacji na czas, do końca kadencji.

Postanowienie tego artykułu miałyby całkowicie zastosowanie do członków komisji rewizyjnej.

Wśród wyżej projektowanych przepisów podkreślić należy te, które ustalałyby, iż członkowie organów i pracownicy kasy powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje, jak również te, które stanowiłyby, iż wymienionym osobom nie wolno wchodzić w stosunek dłużnika do kasy. Postanowienia te miałyby na celu zapewnienie kasom w przyszłości fachowego personelu, przygotowanego należycie do pracy w tego rodzaju instytucjach. Jest to jeden z nieodzownych czynników do pomyślnego rozwoju K. K. O. Co się zaś tyczy zakazu zaciągania pożyczek w kasie przez członków jej organów i pracowników, to miałby on na celu wyeliminowanie wypadków, jakie, niestety, mają miejsce w niektórych kasach, gdzie osoby te, a w szczególności członkowie rady i zarządu, wykorzystując swoje stanowiska — zadłużają się niepomiernie w K. K. O.

9) W dotychczasowym art. 8 trzebaby wprowadzić dwie zasadnicze zmiany, a mianowicie: iż kapitał zakładowy K. K. O. musi wynosić minimum 50 tys. zł., zamiast jak obecne przepisy przewidują — 5 tys. zł., oraz wprowadzić warunek, iż uruchomienie kasy, poza zachowaniem pewnych określonych warunków formalnych, może nastąpić dopiero po wpłaceniu gotówką przez związek poręczający z przyznanego kasie kapitału, co najmniej 50 tys. zł. Miałoby to na celu, jak to zresztą podano, m. in., w motywach Związku Związków K. K. O. niedopuszczenie do tworzenia słabych kas bez istotnej potrzeby tego rodzaju instytucji w danej miejscowości, z drugiej zaś strony ułatwienie nowopowstałej kasie egzystencji w pierwszym okresie rozwoju, zanim kasa taka zdobędzie należytą podstawę do dalszego rozwoju.

10) W końcu obecnie obowiązującego artykułu 12 rozp. o K. K. O. należałoby dodać nowy ustęp, określający, iż księgowość i rachunkowość kasy będzie prowadzona na podstawie przepisów, jakie ustali rozporządzenie wykonawcze. Księgi w ten sposób prowadzone powinnyby na podstawie wyraźnego przepisu korzystać w sądach z tych samych przywilejów, jakie posiadają na podstawie prawa handlowego księgi kupieckie.

Po tym artykule dodać nowy artykuł stanowiący, iż zobowiązania kasy muszą być podpisywane przez dwie osoby, z których jedna musi być członkiem zarządu. Zasada ta jest zresztą w większości wypadków przestrzegana przez poszczególne kasy, jednakże wyraźny przepis prawny w tej mierze wydaje się niezbędny.

11) W dotychczasowym artykule 13 należałoby uwzględnić całkowicie propozycję Związku Związków K. K. O. odnośnie podwyższenia obecnie obowiązującej wysokości funduszu zasobowego, po osiągnięciu której zyski kasy mogły być w połowie, względnie całkowicie przeznaczone na cele użyteczności publicznej. Obowiązującą w tej mierze granicę 5% wzgl. 10% ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych podwyższonoby przez uzupełnienie jej o 2½ wzgl. 5% innych zobowiązań kasy w stosunku do obcych wierzycieli. Pozatem zyski kasy, po osiągnięciu wspomnianej maksymalnej granicy wysokości funduszu zasobowego mogłyby być przeznaczone na cele użyteczności publicznej tylko w wysokości 75%, pozostała część musiałaby być nadal przeznaczana na powiększenie funduszu zasobowego, po potrąceniu oznaczonego procentu na rzecz specjalnego ogólnego funduszu gwarancyjnego komunalnych kas oszczędności.

12) Do obecnie obowiązującego art. 15, Związek Związków proponował wprowadzenie zmiany, polegającej, iż o przeznaczaniu zysków kasy na cele użyteczności publicznej mogłaby decydować rada kasy, a nie jak wspomniany artykuł przewiduje — organ stanowiący związku poręczającego. Warszawski Związek Miej. i Pow. Kas Oszczędności uzupełnił tę propozycję przez dodanie, iż tego rodzaju decyzja rady kasy, podlegałaby zatwierdzeniu władzy nadzorczej. Zdaniem naszem ewent. projekt powinien być raczej zbliżony do koncepcji Związku Warszawskiego, ustalając, iż o użyciu zysków K. K. O. na cele użyteczności publicznej decyduje rada kasy za zgodą organu stanowiącego związku poręczającego, a w razie różnicy zdań pomiędzy tymi organami — rozstrzyga władza nadzorcza.

13) W końcu dotychczasowego artykułu 16 trzebaby wstawić nowe postanowienie, ustalające, że dokonywanie operacyj nieprzewidzianych w statucie kasy jest wzbronione. Przepis ten miałby na celu ukrócenie samowoli kas pod tym względem, narażającej niektóre kasy na znaczne straty wskutek przeprowadzania ryzykownych operacyj, nie leżących absolutnie we właściwych zadaniach K. K. O.

14) Po obecnie obowiązującym art. 17, należałoby zamieścić nowy artykuł, określający, że wydawanie książeczek oszczędnościowych bez efektywnej wpłaty jest wzbronione.

Jest rzeczą wiadomą, iż cały szereg kas dość lekkomyślnie wydaje książeczki oszczędnościowe bez efektywnej wpłaty, czy to na pokrycie swoich zobowiązań, czy też w innych celach. Tego rodzaju praktyka musi być stanowczo w przyszłości wyeliminowana i kategorycznie zakazana. Propozycja ta idzie zresztą po linji odpowiednich wniosków związków komunalnych kas oszczędności, podobnie jak i odnośnie projektowanych postanowień o których wspominam w punkcie 13.

15) W końcu dotychczasowego art. 20 dodano nowy ustęp o brzmieniu następującem: „Sumy ulokowane w komunalnych kasach oszczędności na książeczki oszczędnościowe imienne z zastrzeżeniem wypłaty ściśle określonej osobie do wysokości 2.500 złotych nie podlegają zajęciu egzekucyjnemu“. W tym wypadku stoimy całkowicie na gruncie propozycji Związku Związków K. K. O. Motywy podano w wspomnianym Nr. 9 „Oszczędności“ z 1931 r.

16) W końcu obecnie obowiązującego art. 21 do-

daćby należało nowy ustęp, określający, że w razie utraty książeczek oszczędnościowych, wystawionych z zastrzeżeniem wypłaty ściśle określonej osobie, wydanie duplikatu, bez przewidzianego w tym artykule postępowania przeprowadzanego, na podstawie przepisów o umorzeniu tytułów na okaziciela, uzależnia się od swobodnego uznania zarządu kasy. Przepis ten miałby na celu ochronę wkładcy od zbytecznych kosztów przewidzianego w tym wypadku postępowania. W praktyce niektóre kasy stosują już obecnie te ułatwienia, jednakże, trzeba to wyraźnie podkreślić, bez dostatecznych podstaw prawnych. W każdym bądź razie przy stosowaniu tego rodzaju praktyki już ewent. formalnie dozwolonej, zarząd danej kasy powinienby stosować te ułatwienia z wielką ostrożnością, wprowadzając odpowiednie deklaracje, które właściciel utraconej książeczki winienby wypełnić i potwierdzić przed wydaniem nowej książeczki oszczędnościowej.

17) Po dotychczasowym art. 23 należałoby wstawić dwa nowe artykuły, z których pierwszy stanowiłby, że w drodze premji lub rozlosowywania nagród można wyróżniać pewne kategorje książeczek oszczędnościowych, które rada kasy uzna za zasługujące na takie wyróżnienie. Warunki premij i rozlosowywania nagród powinny być podane do publicznej wiadomości w sposób przewidziany dla ogłoszeń kasy.

Artykuł następny przewidywałby, że każda komunalna kasa oszczędności może z poszczególnymi wkładcami lub ze zrzeszeniem wkładców zawierać umowy, na podstawie których wkładca zobowiązuje się do wpłacania ściśle określonych sum w oznaczonych terminach na specjalne cele, a kasa zobowiązuje się do ściśle określonych wypłat na wymienionych w umowie warunkach i w przewidzianym w umowie czasie. Każdy wzór takich umów podlegałby zatwierdzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych, działającego w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Na ostatniem posiedzeniu Rady Związku Związków m. in. wyżej powołane projektowane postanowienia były przychylnie zaopinjowane.

18) Dotychczasowy art. 24 uległby również pewnym zmianom, a mianowicie: w p-kcie 8 tegoż artykułu, określającym, iż kasa może dyskontować weksle, zaopatrzone przynajmniej w dwa podpisy, słowa: „dwa podpisy“ zastąpić trzeba wyrazami „trzy podpisy osób materjalnie odpowiedzialnych“. Podobnie w p-kcie 7 tego artykułu — uprawniającym kasy do udzielania pożyczek wekslowych i na skrypta dłużne — określić, iż osoby podpisujące weksle wzgl. skrypta dłużne powinny być materjalnie odpowiedzialne.

Przepis ten miałby na celu uchronienie kas w możliwie jaknajwiększym stopniu od ewent. strat z tego tytułu. Zmiany te znalazły swój wyraz w odpowiednich wnioskach związków K. K. O.

W punkcie 12 omawianego artykułu należałoby zmniejszyć wysokość do jakiej związki poręczające mogą zaciągać pożyczki — z przewidzianych dotychczas 10% do 5% wkładów oszczędnościowych, przyczem dyskontowanie w kasie zobowiązań opatrzonych podpisem lub żyrem związku poręczającego danej kasy — uważałoby się za udzielenie mu (zw. poręcz.) pożyczki.

Projektowany przepis pokrywa się całkowicie z wnioskami związków K. K. O.

W końcu art. 24 zamieścićby trzeba dwa nowe ustępy, oparte również na propozycjach związków K. K. O. W pierwszym z projektowanych ustępów ustaliłoby się, że suma udzielonych kredytów jednej osobie na podstawie uprawnień, wynikających z przepisów tego artykułu nie może przekraczać 1% ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych i kapitałów własnych kasy, z wyjątkiem oczywiście pożyczek, jakie kasa udziela związkom komunalnym oraz instytucjom określonym w obecnie obowiązującym art. 25 lit. b i c.

Związki K. K. O. proponują określenie tej granicy do 2%. Jednakże wysokość 2% wydaje się być zbyt wysoka. W drugim nowoprojektowanym ustępie zamieścić należy kategoryczny przepis, że komunalne kasy oszczędności nie mogą się trudnić kupnem i sprzedażą towarów tak na własny, jak i cudzy rachunek. Postanowienie to miałoby na celu zakaz uprawiania przedewszystkiem t. zw. operacyj winkulacyjnych, które to operacje wielokrotnie naraziły poszczególne kasy na znaczne straty.

Przepis ten opiera się na odpowiednim wniosku związków K. K. O.

19) Po punkcie 4 art. 27 („Inne operacje“) dodaćby trzeba nowe punkty 5, 6, 7, 8, 9 i 10, ustalające, że komunalna kasa oszczędności jest uprawniona:

„5. pozbywać własne wierzytelności hipoteczne i za zgodą organu stanowiącego związku poręczającego własne realności;

6. sprzedawać i lombardować posiadane własne papiery wartościowe w przypadku nagłego zapotrzebowania gotówki, jednakże z ograniczeniami wynikającemi z obowiązku posiadania względnie umieszczenia zasobów w posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne) polskich państwowych papierach procentowych i w papierach przez Państwo gwarantowanych;

7. prowadzić agentury Banku Polskiego oraz banków państwowych i komunalnych;

8. wynajmować schowki w swym skarbcu, względnie w szafach bezpieczeństwa na warunkach przez radę kasy ustalonych;

9. otwierać rachunki czekowe, przekazowe i korespondencyjne;

10. wystawiać przekazy i akredytywy na instytucje kredytowe, w których komunalnym kasom oszczędności wolno lokować fundusze, w granicach posiadanych przez klijenta w kasie funduszów oraz w granicach funduszów, posiadanych przez kasę w tych instytucjach“.

Powyższe postanowienia są przewidziane we wszystkich statutach obecnie działających komunalnych kas oszczędności, aczkolwiek obowiązujące rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o K. K. O. nie daje kasom wyraźnego uprawnienia w tym zakresie. Postanowienia te były jednak zamieszczone w statucie normalnym, wydanym dla K. K. O. przy rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Skarbu z dnia 26.III.1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 424). Zdaniem naszem zachodzi tu pewnego rodzaju sprzeczność, pomiędzy statutem normalnym a wspomnianem rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej. — Celem uniknięcia ewent. nieporozumień

na tym tle — omawiane postanowienia należałoby włączyć do art. 27 obowiązującego rozporządzenia o K. K. O.

20) Po tym artykule zamieszczonoby nowy artykuł w brzmieniu następującem: „Redyskonto weksli, zastawianie objektów i zaciąganie pożyczek, nie może służyć kasie w żadnym wypadku na rozszerzanie operacyj kredytowych“ Ten dość rygorystyczny przepis miałby na celu skierowanie K. K. O. w zakresie polityki kredytowej na właściwe tory, w oparciu o kapitały własne i wkładkowe. Godziłby on oczywiście wyłącznie niemal w słabe finansowo komunalne kasy oszczędności, których działalność opiera się dotychczas, głównie na pożyczkach zaciąganych skąd się da, aby tylko rozszerzyć działalność kredytową. Suma pożyczek udzielonych przez K. K. O. nie powinna w zasadzie przekraczać ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych i kapitałów własnych kasy,

21) W dziale określającym szczególne uprawnienia komunalnych kas oszczędności, w art. 28 obowiązującego rozporządzenia o K. K. O. trzebaby przewidzieć dodatkowe przywileje dla komunalnych kas oszczędności i ich klientów. W projekcie należałoby ustalić, że komunalne kasy oszczędności poza przewidzianemi już przywilejami wolne są:

a) od opłat stemplowych od pism i aktów, sporządzanych celem połączenia komunalnych kas oszczędności na podstawie ewent. przepisów, zawartych w podanym przez nas specjalnym dziale p. t. „Łączenie się K. K. O.“ oraz w przypadku przejęcia aktywów przymusowo zlikwidowanej kasy przez inną kasę;

b) od podatku od kapitałów i rent od wszelkiego rodzaju lokat pieniężnych kas, umieszczanych w instytucjach kredytowych i w innych komunalnych kasach oszczędności.

Odnośnie do klientów komunalnych kas oszczędności trzebaby przewidzieć następujące przywileje:

a) mają być zwolnione od opłat stemplowych wszelkie pokwitowania z odbioru wkładów oszczędnościowych, wystawiane przez wkładców i upoważnienia do odbioru wkładów oszczędnościowych;

b) pożyczki, które komunalna kasa oszczędności udziela na cele budowlane (chodzi o drobne budownictwo mieszkaniowe) do wysokości 5 000 zł. miałyby być wolne od podatków i opłat państwowych oraz komunalnych.

22) Po artykule 29 obecnie obowiązującego rozporządzenia wstawionoby nowy artykuł, określający, że dla dochodzenia należności z tytułu udzielonych pożyczek wekslowych i na skrypta dłużne do wysokości 1.000 zł. — służy komunalnej kasie oszczędności prawo ściągania tych należności w trybie przepisanym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowem w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36 poz. 342).

Przepis ten, pokrywający się zresztą z propozycją Związku Związków K. K. O. miałby na celu uchronienie drobnych pożyczkobiorców od ewent. dość wysokich kosztów sądowych na wypadek egzekucji należności kasy, z drugiej zaś strony przyczyniłby się niewątpliwie do szybszego ściągania pożyczek udzielanych przez K. K. O., bowiem organa sądowe przeciążone przeważnie licznemi sprawami nie są naogół w stanie nadać szybszego biegu wyżej określonym sprawom.

23) Po art. 29 należałoby zamieścić nowy dział p. t. „Łączenie się (fuzja) komunalnych kas oszczędności“, zawierający następujące artykuły w/g np. nowej kolejności: „Art. 41 Połączenie komunalnych kas oszczędności może być dokonane:

1) przez przeniesienie całego majątku jednej kasy (przejętej) na inną (przejmującą), z mocy uchwał interesowanych związków poręczających;

2) przez zawiązanie w formie związku międzykomunalnego (poręczającego) nowej kasy oszczędności, na którą przechodzi majątek łączących się kas“;

„Art. 42. W przypadku łączenia się kas na podstawie punktu 1-go art. 41, powinna być przez każdy z interesowanych związków poręczających powzięta uchwała, określająca szczegółowo warunki połączenia. W szczególności zaś należy określić w uchwale:

1) sumę, o jaką kapitał zakładowy kasy przejmującej ma być powiększony, o ile przewiduje się także powiększenie;

2) datę bilansów, na podstawie których ma być dokonana fuzja;

3) sposób rozrachunku (dopłaty, zwroty) między interesowanemi związkami poręczającemi z tytułu powstałego majątku kasy przejętej, względnie ciężarów i zobowiązań tej kasy;

4) termin, od którego połączenie ma być dokonane;

5) termin, od którego rozpoczyna się odpowiedzialność związku poręczającego kasy przejmującej za zobowiązania kasy przejętej“.

„Art. 43. Zarząd kasy przejmującej powinien ogłosić w odnośnym Dzienniku Wojewódzkim o dokonanem połączeniu się (fuzji) kas.

Z chwilą ogłoszenia w odnośnym Dzienniku Wojewódzkim, kasa przejmująca wchodzi we wszystkie prawa i obowiązki kasy przejętej; z tą też chwilą ustaje odpowiedzialność związku poręczającego przejętej kasy za jej zobowiązania. Przeniesienie praw hipotecznych kasy przejętej na kasę przejmującą odbywa się na jednostronny wniosek zarządu kasy przejmującej“.

„Art. 44. O projektowanem łączeniu się (fuzji) kas i ich majątku, zarząd interesowanych kas ogłasza w Monitorze Polskim i w odnośnym Dzienniku Wojewódzkim“.

„Art. 45. W przypadku łączenia się kas przez zawiązanie w formie związku międzykomunalnego (poręczającego) nowej kasy oszczędności, interesowane związki komunalne powinny uchwalić:

1) zawiązanie związku międzykomunalnego na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 386), mającego na celu utworzenie i prowadzenie komunalnej kasy oszczędności;

2) określenie warunków przejęcia łączących się kas przez nowozorganizowaną kasę oszczędności związku międzykomunalnego.

Pozatem mają zastosowanie inne przepisy niniejszego działu o łączeniu się (fuzji) komunalnych kas oszczędności“.

„Art. 46. Wszelkie uchwały związków poręcza-

jących, zapadłe w sprawach łączenia się (fuzji) kas, wymagają zatwierdzenia władzy nadzorczej".

Wprowadzenie powyższego działu o łączeniu się kas do ewent. projektowanego rozporządzenia wydaje się niezmiernie pożądane, bowiem w szeregu wypadków istnieją na tym samym terenie powiatowe i miejskie K. K. O., które wzajemnie sobie przeszkadzają, gdy przy ewent. prowadzeniu wspólnej kasy mogłyby całą energję ześrodkować we właściwym kierunku dla zdobycia sobie pełnego zaufania miejscowej ludności.

Dotychczasowe przepisy, jak wiadomo, nie przewidują możności dobrowolnej fuzji.

Podane przez nas ewent. postanowienia o łączeniu się kas, zostały zaprojektowane przez Związek Związków K. K. O.

24) Po art. art. 30 obecnie obowiązującego rozporządzenia, a w/g ewent. nowoprojektowanej kolejności art. 47, wstawionoby nowy ustęp w brzmieniu następującem:

„Przymusowa likwidacja kasy, może być również nakazana przez władzę nadzorczą w wypadku skasowania związku poręczającego".

Przepis ten jest szczególnie aktualny w dobie obecnej, kiedy przeprowadza się likwidację szeregu powiatów.

Po art. 6 omawianego artykułu dodanoby nowe ustępy w brzmieniu następującem:

„Likwidacja kasy, nakazana w wypadku skasowania związku poręczającego, może nastąpić w formie przejęcia, na podstawie uchwały komisji likwidacyjnej związków poręczających całości aktywów i pasywów kasy likwidującego się związku poręczającego przez kasę tego związku poręczającego, do którego w całości lub w przeważającej części przechodzi majątek skasowanego związku poręczającego.

Przepisanie praw hipotecznych zlikwidowanej kasy na kasę przejmującą odbywa się na jednostronny wniosek zarządu kasy przejmującej.

Likwidatorów kasy w razie dobrowolnej likwidacji mianuje organ stanowiący związku poręczającego, zaś w razie likwidacji przymusowej władza nadzorcza. Likwidatorów może odwołać ta sama władza, która ich wyznaczyła.

W czasie likwidacji kasa zachowuje swoją osobowość prawną.

Otwarcie likwidacji, jak również wyznaczenie likwidatorów powinno być ogłoszone w odnośnym Dzienniku Wojewódzkim.

Z chwilą wyznaczenia likwidatorów organa kasy zostają rozwiązane, a ich uprawnienia i funkcje przechodzą na likwidatorów.

Likwidacja kasy odbywa się pod nadzorem komisarza, którego wyznacza władza nadzorcza".

Powyżej projektowane postanowienia opierają się również całkowicie na propozycji Związku Związków K. K. O.

25) Po obecnie obowiązującym art. 30, a w/g ewent. nowej kolejności — art. 47 zamieszczonoby nowy dział p. t. „Fundusz gwarancyjny komunalnych kas oszczędności", zawierający m. in. następujące artykuły:

„Art. 48. Celem udzielania pomocy finansowej komunalnym kasom oszczędności, znajdującym się przejściowo w trudnościach płatniczych — tworzy się fundusz gwarancyjny komunalnych kas oszczędności".

„Art. 49. Każda komunalna kasa oszczędności obowiązana jest wpłacać 5% swego rocznego zysku na rzecz funduszu gwarancyjnego. Termin tych wpłat ustali rozporządzenie wykonawcze. Z chwilą osiągnięcia przez wskazany fundusz wysokości 2% ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych, zgromadzonych we wszystkich komunalnych kasach oszczędności — następne coroczne wpłaty kas na rzecz funduszu mogą być obniżone do 1% osiąganych przez kasy zysków".

„Art. 50. Fundusz gwarancyjny jest wspólną własnością komunalnych kas oszczędności".

„Art. 51. Dopóki fundusz gwarancyjny nie osiągnie wysokości 2% ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych, wskazanych w art. 49, odsetki od kapitału będą dopisywane wraz z corocznemi wpłatami komunalnych kas oszczędności do tego funduszu.

Po osiągnięciu przepisanej w art. 1 niniejszego artykułu wysokości funduszu, uzyskiwane odsetki będą dzielone między poszczególne komunalne kasy oszczędności w stosunku do poczynionych przez nie wpłat".

„Art. 52. Kapitał funduszu gwarancyjnego będzie ulowokany w komunalnej instytucji kredytowej, którą wskaże Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu".

„Art. 53. Z funduszu gwarancyjnego będzie udzielana komunalnym kasom oszczędności pomoc finansowa w formie pożyczek względnie lokat odpowiednio zabezpieczonych i na warunkach, jakie ustali rozporządzenie wykonawcze".

„Art. 54. Administrację funduszu sprawuje zarząd w składzie pięciu osób. Czterech członków i czterech zastępców mianuje Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu z pośród podwójnej liczby kandydatów, przedstawionych mu przez poszczególne związki komunalnych kas oszczędności (art. 56). Piątym członkiem i zarazem przewodniczącym zarządu jest stały delegat Ministra Spraw Wewnętrznych.

Szczegółowy zakres kompetencji zarządu funduszu gwarancyjnego ustali rozporządzenie wykonawcze".

„Art. 55. Nadzór nad funduszem gwarancyjnym sprawuje Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu".

Niezmiernie ciężkie warunki w jakich obecnie działają komunalne kasy oszczędności stawiają poszczególne kasy w położeniu bardzo trudnem. Ponieważ jednak są to w zasadzie trudności przejściowe, spowodowane kryzysem gospodarczym i przy dopływie odpowiednich kredytów możliwe do usunięcia, zwłaszcza jeśli się weźmie pod uwagę, iż w najbliższym czasie musi nastąpić polepszenie ogólnej konjunktury gospodarczej, przeto zdaniem naszem istnieje konieczność utworzenia wymienionego wyżej funduszu gwarancyjnego, z którego komunalne kasy oszczędności mogłyby w trudnych dla siebie warunkach czerpać dogodną pomoc.

Liczenie będących w chwilowych tarapatach finansowych K. K. O. na pomoc kredytową ze strony państwowych instytucyj finansowych, czy też banków komunalnych jest wielokrotnie zawodne, bowiem

instytucje te nie są przeważnie w możności przyjścia z niezbędną pomocą K. K. O., mając cały szereg zapotrzebowań z innych dziedzin gospodarczych.

Zdaniem mojem, obowiązkiem silniejszych finansowo komunalnych kas oszczędności jest podtrzymywanie kas, które chwilowo zaliczyć można z różnych względów i przyczyn do słabszych. Udzielenie takiej pomocy leży we własnym dobrze zrozumianym interesie kas wspomagających, gdyż upadek jednej K. K. O. wywołałby niewątpliwie popłoch i run częstokroć na terenie dobrze prosperujących kas. Zresztą przewidziana wpłata na rzecz projektowanego funduszu gwarancyjnego w wysokości 5% czystych zysków, w żadnym razie nie powinna sprawić większych trudności poszczególnym, kasom, wpłacającym te udziały, natomiast pozwoli z biegiem czasu na utworzenie własnego i dość zasobnego funduszu ratunkowego.

Motywy wyżej wyłuszczone podałem niemal dosłownie w artykule moim zawartym w Nr. 18 „Oszczędności“ z r. b.

26) Po dziale, traktującym o funduszu gwarancyjnym należałoby wstawić nowy dział p. t. „Związki komunalnych kas oszczędności“, zawierający ewent. następujące artykuły w/g zmienionej kolejności tychże artykułów:

„Art. 56. W celu popierania działalności i rozwoju komunalnych kas oszczędności oraz dokonywania stałych rewizyj biur i księgowości tychże kas oraz ich zakładów — tworzy się terytorjalnie związki komunalnych kas oszczędności.

Ilość związków, ich organizację, zakres działalności oraz uprawnienia ustali rozporządzenie Rady Ministrów“.

„Art. 57. Związki komunalnych kas oszczędności są instytucjami publiczno - prawnemi i posiadają osobowość prawną“.

„Art. 58. Każda komunalna kasa oszczędności musi należeć do właściwego terytorjalnie związku komunalnych kas oszczędności“.

„Art. 59. Komunalne kasy oszczędności są obowiązane podporządkować się zarządzeniom i instrukcjom związków komunalnych kas oszczędności, w ramach obowiązujących w tej mierze przepisów“.

„Art. 60. Koszty administracyjne związków komunalnych kas oszczędności rozkłada się na ich członków według zasad, które ustali rozporządzenie wykonawcze“.

Konieczność wprowadzenia przymusowych związków komunalnych kas oszczędności była wielokrotnie omawiana na terenie tak poszczególnych — obecnych związków jak i Związku Związków K. K. O.

Brak przymusu należenia komunalnych kas oszczędności do terytorjalnych związków, jest przyczyną niepożądanego zjawiska, polegającego na tem, że wszelkie zalecenia polustracyjne obecnych związków są w wielu wypadkach prawie zupełnie ignorowane. Istniejące obecnie związki skrępowane pod pewnym względem, jako bądź co bądź uzależnione finansowo od dobrowolnie zrzeszonych kas oszczędności nie mają możności zastosowania niezbędnych środków rygorystycznych w stosunku do kas opornych, a niejednokrotnie zmuszone są nawet stosować niepożądaną w wielu wypadkach politykę kompromisową, co oczywiście podważa zasadnicze znaczenie, jakie przypisywać należy przeprowadzanej lustracji, jak i udzielanym w związku z nią instrukcjom przez omawiane związki.

Przy określaniu organizacji związków komunalnych kas oszczędności możnaby częściowo wzorować się na projekcie statutu Związku Miejsk. i Pow. Kas w Warszawie, uchwalonego przez ostatnie walne zebranie delegatów K. K. O., zrzeszonych w tym związku.

Organami związku K. K. O. byłyby:
1) Rada,
2) Zarząd i
3) Komisja Rewizyjna.

Członkowie rady byliby wybierani na zebraniach wojewódzkich przedstawicieli komunalnych kas oszczędności. Każdej kasie przysługiwałoby na zebraniu wojewódzkiem prawo jednego głosu. Zasady podziału liczby członków rady, przypadających na poszczególne województwa, możnaby ustalić podobnie jak to przewiduje wspomniany projekt statutu.

Rada delegatów wybierałaby z pośród siebie, bądź z poza swego grona członków zarządu. Na czele rady i zarządu stałby prezes związku ewent. zatwierdzony przez władzę nadzorczą związku. W skład zarządu wchodziłby z urzędu dyrektor biura związku.

Komisja rewizyjna byłaby również wybierana przez radę związku. Członkowie organów związku, z wyjątkiem oczywiście dyrektora biura związku, pełniliby swoje funkcje honorowo, przysługiwałoby im jednak prawo otrzymywania djet i zwrotu faktycznych kosztów podróży.

W stosunku do członków i pracowników związku miałyby zastosowanie te same przepisy, o jakich wspominamy w punkcie 8.

Celem uniknięcia ewent. nieporozumień należałoby w rozporządzeniu szczegółowo określić kompetencje poszczególnych organów związków kas.

Dla sprawowania bezpośredniego nadzoru nad poszczególnymi związkami, mogłaby władza nadzorcza wyznaczać ewent. komisarza rządowego przy każdym związku.

Komisarz rządowy mógłby zawieszać wszelkie uchwały organów związku sprzeczne z obowiązującemi przepisami, wzgl. przekraczające statutową kompetencję danego związku.

27) Zamiast przewidzianego w obowiązującym art. 32 rozporządz. o K. K. O. mianowania komisarza na wypadek rozwiązania organów komunalnej kasy oszczędności — projekt rozporządzenia powinienby ustalić, iż w tym wypadku ma być mianowany komisaryczny zarząd w składzie 2 — 3 osób.

Powyższy ewent. przepis oparty na odpowiednim wniosku Warszawskiego Związku Miej. i Pow. K. O. wydaje się niezbędny, zważywszy, iż w wielu wypadkach wyznaczony komisarz niema wprost fizycznych możliwości wykonywania nałożonych nań obowiązków, zważywszy, iż wchodzi on we wszelkie prawa i obowiązki rozwiązanych organów. Ewent. projekt rozporządzenia powinienby przewidywać również przedłużenie czasokresu urzędowania komisarycznego zarządu do 1 roku. Warszawski Związek Miejsk. i Pow. Kas Oszczędności wysuwał propozycje mianowania komisarycznego zarządu maksimum na okres 6 miesięcy.

Projektowane przedłużenie urzędowania komi-

sarycznego zarządu opieramy na tem, że w wielu wypadkach, zwłaszcza jeżeli chodzi o większe kasy, okres 3 mies., jak wykazała praktyka, okazał się niedostateczny dla dokonania niezbędnych czynności, związanych z uporządkowaniem gospodarki danej kasy.

W końcu omawianego artykułu zamieścić należało postanowienia, określające, iż w stosunku do organów związków komunalnych kas oszczędności przysługują władzy nadzorczej te same uprawnienia, jakie na podstawie tego artykułu mają zastosowanie do odnośnych organów komunalnych kas oszczędności, z tem, iż na wypadek rozwiązania organów danego związku, na czele komisarycznego zarządu stałby komisarz rządowy, o którym wyżej mowa.

28) Po art. 32, a w/g ewent. nowoprojektowanej kolejności — art. 64, należałoby zamieścić nowy dział p. t. „Postanowienia karne", zawierający artykuły:

„Art. 65. Winni uprawiania operacyj, nieprzewidzianych w statucie komunalnej kasy oszczędności podlegają karze aresztu do sześciu miesięcy i karze grzywny do 5.000 złotych lub jednej z tych kar".

„Art. 66. Kto, nie będąc uprawnionym, świadomie używa w tytule firmy nazwy: „kasa oszczędności" lub nazwy: „książeczka oszczędnościowa" w dowolnem ustawieniu wyrazów tych nazw, podlega karze więzienia do jednego roku i karze grzywny do 10.000 zł., o ile czyn ten w myśl obowiązujących przepisów nie podlega karze surowszej".

„Art. 67. Kto wydaje książeczki oszczędnościowe, względnie dopisuje w nich sumy bez efektywnej wpłaty, z wyjątkiem dopisywania należnych odsetek — podlega karze więzienia do sześciu miesięcy oraz karze grzywny do 10.000 zł., o ile czyn ten w myśl obowiązujących przepisów nie podlega karze surowszej.

Winny fałszowania oraz puszczania sfałszowanych książeczek oszczędnościowych w obieg, podlega karom, przewidzianym w dziale o przestępstwach fałszowania papierów wartościowych Kodeksu Karnego z dnia 11 lipca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 571)".

„Art. 68. Kto przez świadomie fałszywe przedstawienie dokumentu, stosunków lub okoliczności, względnie warunków, określonych w art. 10 (patrz punkt 8 niniejszego artykułu) niniejszego rozporządzenia uzyskuje powołanie do organów lub w poczet pracowników komunalnej kasy oszczędności, albo innym osobom uzyskanie powołania w ten sposób umożliwia — podlega karze aresztu do sześciu miesięcy lub karze grzywny do 5.000 złotych, o ile czyn ten nie podlega karom surowszym, zgodnie z obowiązującemi przepisami".

„Art. 69. Kto korzysta z kredytu w komunalnej kasie oszczędności pomimo, że korzystanie z kredytu jest mu w statucie, regulaminie lub w uchwale organów komunalnej kasy oszczędności zakazane — podlega karze aresztu do sześciu tygodni lub karze grzywny do 3.000 złotych.

Tej samej karze podlegają członkowie zarządu i pracownicy komunalnej kasy oszczędności, którzy świadomie takich kredytów udzielają".

„Art. 70. Winni świadomego przetrzymywania ponad umowny termin zainkasowanych na rzecz osób trzecich sum, podlegają karze, przewidzianej w § 2 art. 262 Kodeksu Karnego z dnia 11 lipca 1932 roku.

Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego".

„Art. 71. Członkowie organów oraz pracownicy komunalnych kas oszczędności winni niestosowania się do przepisów niniejszego rozporządzenia, odnośnych statutów, regulaminów i instrukcyj kas, jak również zarządzeń władzy nadzorczej i związków komunalnych kas oszczędności, podlegają karze porządkowej do wysokości 500 złotych.

Kary porządkowe wymierza władza nadzorcza na wniosek względnie po wysłuchaniu opinji właściwego związku komunalnych kas oszczędności. Kary porządkowe mogą być powtarzane i nie wyłączają ewentualnej odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Szczegółowe przepisy w zakresie wymiaru kar porządkowych ustali rozporządzenie wykonawcze".

„Art. 72. Kary porządkowe, przewidziane w art. 71, wpływają na rzecz właściwego związku komunalnych kas oszczędności.

W razie nieuiszczenia kary porządkowej do kasy odnośnego związku w terminie 7 dni od daty uprawomocnienia się, kara będzie ściągnięta w trybie przepisanym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowem w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342)".

Brak postanowień karnych w dotychczasowem rozporządzeniu Prez. R. P. o komunalnych kasach oszczędności, jak brak odpowiednio sprecyzowanych przepisów karnych w nowowydanym Kodeksie Karnym, które mogłyby być w pewnych wypadkach zastosowane w odniesieniu do K. K. O., stwarza konieczność ustalenia tychże w ewent. mającym być opracowanym projekcie rozporządzenia.

Powyższe ewent. postanowienia zostały niemal całkowicie zaprojektowane przez Związek Związków K. K. O.

30) W przepisach końcowych w ostatnim dziale należałoby przewidzieć, m. in., następujące przepisy przejściowe, a mianowicie, że:

a) komunalne kasy oszczędności, które dotychczas nie posiadają kapitału zkładowego w wysokości 50.000 zł., muszą go uzupełnić w ciągu 5 lat pod rygorem zamknięcia kasy;

b) statuty istniejących komunalnych kas oszczędności muszą być dostosowane do nowego rozporządzenia w ciągu roku od chwili ogłoszenia rozporządzenia pod rygorem wspomnianym pod lit. a;

c) istniejące związki kas działają do chwili wydania dla nich statutu wzorowego na podstawie dotychczasowych swoich statutów na terenie obecnego swego działania.

Pozatem należałoby oczywiście wprowadzić szereg drobniejszych zmian i uzupełnień oraz stylistycznie i redakcyjnie wygładzić całe rozporządzenie.

K.

Aktualne zagadnienia oszczędnościowe w Polsce

Każda społeczność jak i jednostka, chcąc dojść do bogactwa, wytwarza i zarabia więcej niż konsumuje. Na tej podstawie odbywa się kapitalizacja sfer wytwórczych i handlowych, tworzą się oszczędności szerokich warstw. Najprymitywniejszą lokatą nieskonsumowanych wartości jest tezauryzacja, czy to złota w surowej postaci, monet złotych, lub też banknotów. Pożytek społeczno - ekonomiczny z oszczędzonych kapitałów powstaje dopiero przez odprowadzenie oszczędności do przeznaczonych zbiorników kapitałowych, t. j. do banków i kas oszczędności, lub też w razie bezpośredniego zakupu obligacyj, akcyj i t. p. papierów wartościowych przez oszczędzających. Nadzwyczajny rozwój gospodarki światowej w okresie kapitalizmu uwarunkowany był właśnie w wielkiej mierze racjonalnem gromadzeniem kapitałów i odpowiedniem zorganizowaniem rynku pieniężnego.

Polska odrodzona, stojąca tymczasem naskutek szeregu niepomyślnych okoliczności, na dolnych szczeblach rozwoju gospodarczego, należy do kraju o względnie najniższym dochodzie społecznym, odznacza się więc stosunkowo słabą kapitalizacją, obliczoną na głowę ludności. Kilkoletni okres inflacji nie sprzyjał gromadzeniu oszczędności, powodował bowiem ucieczkę od pieniądza do towarów. Stabilizacja waluty wytworzyła zasadniczy warunek kapitalizacyjny, a istniejąca sieć organizacyjna, zbierająca drobne nieraz indywidualne nadwyżki pieniężne, rozbudowała się dosyć szeroko. Prócz dosyć licznych banków prywatnych i spółdzielni kredytowych, pomnożyły się komunalne kasy oszczędności z ich nadbudówkami, powstała wielka instytucja państwowa P. K. O., wyzyskująca wzorem zagranicy sieć urzędów pocztowych w celu gromadzenia oszczędności wśród drobnych ciułaczy i w celu dokonywania przelewu bezgotówkowego. Tempo wzrostu oszczędności i innych wkładów jest stosunkowo bardzo szybkie, a o ile chodzi o ogólny dorobek kapitalizacyjny, wyraża się na ultimo 1930 w okrągłej kwocie 3 miljardów złotych we wszystkich instytucjach kredytowych. Z tego przypadało na banki akcyjne okrągło 980.000.000 zł., na kasy oszczędności 582.000.000 zł. czyli 19,5%, a na P. K. O. 431.000.000 zł. t. j. 14,5%. Z tej ogólnej kwoty 3 miljardów złotych przypada na wkłady oszczędnościowe 1.133.000.000 złotych czyli 37%, w tem 26,3% wkładów terminowych. W roku 1931 ilość wkładów bezterminowych wzrasta do 36%. Wzrasta też ilość oszczędzających w trzech typach instytucyj oszczędnościowych z 1.260.612 w roku 1928 do 1.878.271 w roku 1930.

Kryzys objawia się ogólnym spadkiem obrotów i wkładów w prywatnej bankowości, o czem świadczy obniżenie się wkładów ultimo 1931 r. do 584.700.000 zł. Charakterystycznem natomiast zjawiskiem jest przy ogólnym spadku wkładów o 300.000.000 zł. dalszy wzrost wkładów oszczędnościowych w komunalnych kasach oszczędności i w P. K. O. Pierwsze zdołały powiększyć kwotę wkładów do 603.000.000 złotych, zajmując pierwsze miejsce na rynku wkładów, P. K. O. wykazało największy przyrost, bo o 78.000.000 zł. do kwoty 509.000.000 złotych, w tem 332.235.000 zł. samych wkładów oszczędnościowych. Ogólny udział wkładów w trzech typach instytucyj oszczędnościowych wzrósł w roku 1931 do 55%. O ile chodzi o P. K. O., to wzrost ten trwał również w b. roku, osiągając do końca lipca 394.858.676 zł. wkładów oszczędnościowych. Liczba oszczędzających w P. K. O. podwyższyła się do 864.118.

Ciągły wzrost wkładów do roku 1930 świadczy o konsolidacji stosunków gospodarczo - finansowych w Polsce w okresie pomyślnej konjunktury, a zarazem o wzrastającem zaufaniu do zbiorników oszczędności zwłaszcza do P. K. O., i komunalnych kas oszczędności. Natomiast krachy bankowe zagranicą i aczkolwiek rzadkie załamania naszych banków (które naogół zdały egzamin dojrzałości), usposobiły wielką część publiczności krytycznie do prywatnej bankowości. Zważyć należy, że na okres ten przypada jednak w całym świecie szalony kryzys zaufania, wycofywanie wszelkich lokat, a szczególnie też wkładów oszczędnościowych, co nie mogło pozostać bez wpływu na stosunki w Polsce.

Uświadomienie społeczeństwa polskiego o celowości lokowania swych oszczędności w zbiornikach obsługujących rynek kredytowy poczyniło znaczne postępy w latach 1924 — 1930, do czego przyczyniła się akcja propagandowa, prowadzona nieraz pomysłowemi sposobami przez P. K. O. i w ostatnich latach również w pewnej mierze przez komunalne kasy oszczędności. W tym okresie spadły ilości ztezauryzowanych pieniędzy w złotych obiegowych do minimum. Zadziwiający na pierwszy rzut oka wzrost wkładów oszczędnościowych w P. K. O. w pierwszem półroczu 1932, kiedy się dał we znaki ogólny kryzys zaufania i musiały silnie działać skutki malejącej dochodowości gospodarstwa społecznego, tłumaczy się chyba przechodzeniem wkładających z innych instytucyj, a zwłaszcza z banków prywatnych do P. K. O. z chęcią zabezpieczenia swych wkładów, przyczem względy na uzyskanie wyższej stopy procentowej nie odgrywają prawie żadnej roli.

Ujemnym objawem w Polsce są stosunkowo wielkie lokaty we walutach obcych, a właściwie w dolarach, wynoszące 1 stycznia 1932 we wszystkich instytucjach kredytowych 68.000.000 dol. Stoi to w związku ze znacznym obiegiem banknotów dolarowych na naszym rynku. W specyficznych naszych warunkach na skutek dwurazowej dewaluacji pieniądza krajowego i przypływu dolarów ze strony naszej emigracji zaufanie do złotego polskiego nie ugruntowało się jeszcze dosyć powszechnie, zwłaszcza wśród włościan małopolskich, jak też poniekąd na Kresach Wschodnich. Według obliczeń fachowców wsiąkło w okresie 1924 do 1931 w rynek polski około 50.000.000 dol. Doszło do tego, że dolar stał się drugą walutą polską, spełniającą wszelkie funkcje krajowego pieniądza, że stał się miernikiem wartości, środkiem wymiany, a głównie przedmiotem tezauryzacji.

Ostatni wstrząs walutowy, połączony z obawami inflacyjnemi, nadwyreżył hegemonje dolara. Dane dwóch warszawskich kas oszczędności za pierwsze półrocze 1932 wykazują zmniejszenie ilości wkładów dolarowych z 4.400.000 zł. do niespełna 3.000.000 zł., co uważać można za zjawisko symptomatyczne. Równocześnie nastąpiło w bankach zaofiarowanie

części ztezauryzowanych dolarów, które trafiły do Banku Polskiego i zostały przezeń, celem uniknięcia strat i z braku potrzeby rynkowej w kwocie 6.000.000 dol. wysłane do Stanów Zj. Am. Półn. Dalsza część ztezauryzowanych dolarów weszła do obrotu gospodarczego na rynku nieruchomości, wykazującym w ostatnim czasie znaczne ożywienie. Zwłaszcza budowa tanich i drobnych domów mieszkalnych wyciąga z ukrycia schowane zasoby nie tylko walutowe.

Te doświadczenia powinny być wykorzystane celem gruntownego zniszczenia nimbu dolara jako waluty non plus ultra, do wykazania szkodliwości posługiwania się dolarem w naszym wewnętrznym ruchu gospodarczym i do nakłonienia publiczności do większego poszanowania waluty krajowej, dla której utrzymania na niezmienionym poziomie czynią Bank Polski jak i rząd wielkie wysiłki.

Akcja ta powinna być skierowana przedewszystkiem przeciwko posługiwaniu się efektywnemi dolarami bez uzasadnionej potrzeby gospodarczej. W tym względzie zasługuje na uwagę pomysł zalecony przez p. E. K. Szymanowskiego. Zmierza on do ograniczenia dolara jako środka zapłaty w drodze wydania zarządzenia, zezwalającego na spłacanie wszelkich zobowiązań zawartych w efektywnej walucie również czekami Banku Polskiego, opiewającemi na tę walutę. Zalecenia banków, wydane przed trzema miesiącami, zmierzające do ograniczenia sprzedaży walut obcych i wyłączenia sprzedaży dla celów spekulacyjnych i tezauryzacyjnych wydały pożądany rezultat a zresztą zapotrzebowanie na cele niekonieczne zmniejszyło się pod wpływem zmiany nastrojów.

O ile chodzi o dalszą akcję uświadamiającą w tym zakresie, nie zawsze posługiwać się można argumentem, wymagającym już pewnego wyrobienia ekonomicznego, wykazującym, że obieg dolarowy przez zmniejszenie obiegu banknotów złotowych zwęża bazę kredytową, przyczynia się więc do istniejącego u nas chronicznego stanu ścisku pieniężnego, który się też obecnie daje odczuwać, jak i do utrzymania stopy procentowej na nienormalnie wysokim poziomie, pomimo słabszego zapotrzebowania kredytowego w długotrwałym okresie dekonjunktury i wbrew powszechnym tenedencjom w innych krajach do obniżenia stopy procentowej. Skuteczniejsze będzie wobec prostszych umysłów wykazanie, jak lokujący swe oszczędności w walutach obcych ponieśli poważne straty z okazji ostatnich wstrząsów walutowych, zwłaszcza, gdy wymieniali kilkakrotnie walory swe na coraz to inne waluty.

Zagadnienie przeciwdziałania kumulacji i wkładów w obcych walutach, a zwłaszcza w dolarach, jest jednak skomplikowane. Zgóry powiedzieć można, że niewskazane są w celach przeciwdziałania środki uniemożliwiające składanie oszczędności w tejże walucie, a nawet nasuwające się środki natury techniczno - bankowej wymagają ostrożnej oceny. Pomysł założenia banku dolarowego okazał się zbędny wobec kompetencji Banku Polskiego, zaniechano też słusznie wprowadzenia pomysłu raportu i rachunków dolarowych w Banku Polskim, dalej też przymusowej wymiany dolarów na złote. Natomiast wchodzić mógłby w rachubę później przy odpowiednio korzystnej sytuacji rynku kredytowego projekt wypuszczenia nowej pożyczki dolarowej, o ile zostałby połączony z późniejszą konwersją długu państwowego na zobowiązania w złotych w złocie, aby uniknąć wypłaty w efektywnych dolarach.

Z drugiej kategorji środków zastosować możnaby z powodzeniem pewne zaostrzenia warunków dla wkładów dolarowych, a przedewszystkiem zalecałoby się powiększyć różnicę w oprocentowaniu wkładów z jednej strony dolarów, z drugiej strony złotych i ewentualnie złotych w złocie. Na tę drogę weszły już komunalne kasy oszczędności. Przez banki, które niechętnie odnoszą się do obniżki oprocentowania wkładów dolarowych, stosowane być mogą inne obostrzenia, jak np. wypłata czekami, a nie banknotami, dalej żądanie dłuższych terminów wypowiedzenia.

Najlepszym środkiem zastępczym wkładów dolarowych, gwarantującym utrzymanie stałego stosunku do złota, jest przyjmowanie wkładów w złotych w złocie, zaprowadzone przez komunalne kasy oszczędności i P. K. O., co się jednak nie przyjęło w bankach. Z zadowoleniem stwierdzić można, że w bieżącym roku spadkowi wkładów dolarowych towarzyszy wzrost wkładów w złotych w złocie.

Ostatni kryzys zaufania, który się dał zaobserwować w szczególności w odniesieniu do wkładów bankowych, ale też w spółdzielniach kredytowych, a nawet w komunalnych kasach oszczędności, w których wzrost wkładów w roku 1931 zmniejszył się do minimum, wyraził się też u nas w odpływie oszczędności do domowych schowków. Ta nowa fala tezauryzacyjna przepłynęła już, na co wskazuje ujawniający się znów od sierpnia b. roku, aczkolwiek narazie niewielki wzrost wkładów w bankach akcyjnych.

Jako środek tezauryzacyjny, prócz banknotów dolarowych, używany był zwłaszcza na kresach wschodnich rubel złoty, jak wiadomo dla amatorów specjalnie fabrykowany w Holandji. Ponieważ złota moneta posiada w naszych warunkach znakomitą atrakcyjność, wydaje się celowem, że obecnie przystępuje się w Polsce do wypuszczenia w obieg monet złotych, jakkolwiek liczyć należy się zgóry z tem, że monety te użyte będą w wielkiej mierze w celach tezauryzacyjnych. Niewątpliwie wyrugują one z użycia ruble złote. Wydobędą one też z ukrycia złoto w sztabach i w innej surowej postaci, używane w celach tezauryzacyjnych, a usuną niepożądane zjawiska spekulacyjnego wykorzystywania przy zakupie zwłaszcza naiwniejszej części publiczności.

Zjawiska tezauryzacji usunąć całkowicie niema możności, tembardziej w czasach kryzysu gospodarczego i wstrząsów na rynku pieniężnym, kiedy odpływ wkładów z instytucyj kredytowych nabiera powszechności. Zmniejszenie rozmiarów tezauryzacji warunkowane jest polityką rządu i Banku Polskiego, a tem samem zaufaniem do czynników publicznych, ponoszących odpowiedzialność za stałość waluty i racjonalnej gospodarki budżetowej, nie uciekającej się do pokrywania swych zobowiązań drukiem banknotów. Czynnik zaufania ,tak trudny do zdefinjowania pod względem przedmiotowych warunków, zależny jest oczywiście w swem ukształtowaniu od stopnia uświadomienia społeczeństwa co do właściwych przyczyn kryzysu, co do podstaw i roli waluty krajowej, jak też funkcjonowania rynku pieniężnego, a szczególnie też co do potrzeby odprowadzania swych nad-

wyżek dochodowych do zbiorników oszczędnościowych. Wychowanie gospodarcze społeczeństwa może oddać pożądane usługi i w przyszłości przyczynić się do mniej wrażliwego i nieraz objektywniejszego reagowania na zjawiska gospodarczo - finansowe w okresie zaburzeń pieniężnych, może przyczynić się też do nabycia dyscypliny, którą mieliśmy możność podziwiać w Anglji podczas spadku funta.

Licząc się z tem i że psychologiczne nastawienie szerokich kół przystosowało się do obecnego stanu rzeczy w zakresie pokrycia waluty złotowej, trzeba zaakceptować stanowisko Banku Polskiego, nieuznające za wskazane w obecnej chwili zmniejszenie wymagań co do pokrycia kruszcowego i dewizowego i wypuszczenie większej ilości znaków obiegowych, aczkolwiek zwolennicy poglądu, według którego obecny obieg banknotów Banku Polskiego jest niedostateczny, mają niewątpliwie zasadniczo słuszność.

Częścią wychowania gospodarczego społeczeństwa jest propaganda instytucyj oszczędnościowych. Propaganda ta nie wyczerpała naszem zdaniem dotychczas wszystkich środków i powinna szukać nowych dróg. Prócz wskazywania na bezpieczeństwo wkładów, unikanie kradzieży i zniszczenia wartości naskutek pożarów wrazie przechowywania zwłaszcza banknotów w domowych schowkach, tłumaczenie korzyści z narostu odsetek dla samych oszczędzających i pożytku dla całości gospodarstwa krajowego, pomyśleć należy o środkach dalszego wzmocnienia zaufania do instytucyj oszczędnościowych. (Ostatnie dążenia komunalnych kas oszczędności pod tym względem, jak i starania prowadzenia możliwie ostrożnej polityki lokat, odpowiadają temu wymaganiu), o dalszem ułatwieniu procedury przyjmowania wkładów przez uproszczenie manipulacji i skrócenie czasu potrzebnego na ich załatwienie, dalej o werbowaniu oszczędzających nietylko drukowanem słowem, skierowanem do ogółu, ale też w drodze indywidualnej przez wysyłanie przypomnień do dawnych wkładców o konieczności dalszego składania oszczędności. Pożądane wydaje się też inicjowanie i ułatwienie oszczędności za pośrednictwem rozmaitych stowarzyszeń.

Na zakończenie powyższych uwag wskazać wypada na celowość kontynuowania akcji oszczędnościowej pomimo trwającego kryzysu. Poglądy, twierdzące, że w obecnym okresie niedociągnięcia konsumcji należy faworyzować raczej nieograniczone zakupy, aż do kompletnego wyczerpania siły nabywczej ludności, nie wytrzymują krytyki, a próby ich realizacji w Ameryce Północnej poniosły fiasko. Bo nie jest też do pomyślenia, aby w czasie zwiększonej niepewności jutra, jednostki miały zaniechać odkładania części swego dochodu na czarną godzinę, lub zabezpieczenia starości. Przezorność nakazuje ograniczenie się w konsumcji aktualnej nawet z uszczerbkiem naogół wziąwszy niskiego w Polsce standartu życiowego. Rozsądnie gospodarujący skłonni będą w takich warunkach rezygnować najwyżej ze składania oszczędności, przeznaczonych do nieco późniejszego skonsumowania na cele niekonieczne, jak np. podróże, o ile to nakazują konieczności budżetowe, natomiast nie naruszą oni zasady zabezpieczenia bytu w okresie niezdolności do pracy. Ubezpieczenia socjalne obejmują wprawdzie w Polsce stosunkowo bardzo szerokie sfery, nie są często dostatecznem zabezpieczeniem. Dobrowolne ubezpieczenia w prywatnych instytucjach ubezpieczeniowych nie są u nas tak powszechne jak zagranicą. Stosunkowo niewielka w porównaniu z zagranicą ilość książeczek oszczędnościowych w Polsce pozostawia dalszej akcji oszczędnościowej wielkie możliwości rozwojowe przy istnieniu korzystnych warunków kapitalizacyjnych, zależnych nietylko od konjunktury ale i prowadzenia odpowiedniej polityki. Czynnikiem przemawiającym za większem niż gdzieindziej posługiwaniem się ogółu instytucjami oszczędnościowemi jest brak wyrobienia szerszych kół społeczeństwa w sprawach lokaty w papierach wartościowych, a zwłaszcza o niestałem oprocentowaniu. Przemawia to za wyborem stosunkowo najpewniejszej lokaty w formie wkładu oszczędnościowego i pozostawieniem instytucjom oszczędnościowym zadania racjonalnego zużytkowania kapitałów.

Obserwator.

Kasa oszczędności powiatu Katowickiego w 1931 r.

W czasach przewlekłego kryzysu, który szczególnie wyraźnie wyciska swe piętno na instytucjach kredytowych, na specjalne podkreślenie zasługują instytucje, które mimo wszystko potrafią wyjść z trudności obronną ręką. Do takich instytucyj należy kom. kasa oszczędności pow. katowickiego.

Wyniki jej działalności zasługują tembardziej na uznanie, jeśli zważymy, że w tem najbardziej uprzemysłowionem województwie kryzys gospodarczy najsilniej dał się we znaki, oraz że wielkie bankructwa zagranicznych instytucyj bankowych (Kredit - Anstalt w Austrji i Amstelbank w Holandji) lub ich trudności finansowe (Darmstädter und Nationalbank) specjalnie na Śląsku wywarły ujemne skutki, wywołując przedewszystkiem zachwianie zaufania do instytucyj kredytowych i odpływ wkładów.

Mimo tych trudności suma wkładów oszczędnościowych i na rach. bież. w kasie pow. katowickiego wzrosła o 2.088.776 zł., osiągając na 31.XII.1931 wysokość 11.595.533 zł. Zaznaczyć tu należy, że wkłady osób fizycznych i firm wzrosły o 114,5%, gdy wkłady instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno - publ. zmniejszyły się o 15,5%. Fakt ten dowodzi, że kasa cieszy się wielkiem zaufaniem ludności pow. Katowickiego.

Zaufanie to zdobyła i utrzymała kasa dzięki swej rozsądnej polityce, polegającej na utrzymywaniu dużej płynności, pozwalającej na bezwzględne i natychmiastowe uskutecznianie wszelkich wypłat, oraz dzięki wytężonej propagandzie w prasie miejscowej.

Poniższa tabelka ilustruje stan wkładów kasy:

Rok.	Miesiąc.	Wkłady oszczędn.	Wkłady na rach. bież.
1931	VI.	8.057.518	2.966.667
	VII.	8.053.317	2.831.442
	VIII.	8.286.921	2.677.908
	IX.	8.546.697	2.444.955
	X.	8.637.298	2.546.953
	XI.	8.868.420	2.447.517
	XII.	9.052.153	1.972.834

Rok.	Miesiąc.	Wkłady oszczędn.	Wkłady na rach. bież.
1932	I.	9.016.570	2.033.622
	II.	9.837.590	2.231.975
	III.	10.102.783	2.427.280
	IV.	10.566.619	1.896.087

Widzimy, że nawet w okresie najcięższym, w drugiem półroczu 1931, suma wkładów oszczędnościowych wzrastała.

Działalność kredytowa Kasy musiała z natury rzeczy być dostosowaną do ogólnego położenia gospodarczego i kierować się wskazaną tu ostrożnością oraz dążyć do stałego zabezpieczenia płynności. Mimo to Kasa uwzględniała w miarę możności ciężkie położenie dłużników, rozkładając ich zobowiązania na raty lub odraczając terminy płatności. Polityka kredytowa kasy znalazła swe odbicie w zwiększeniu kredytów krótkoterminowych kosztem długoterminowych, hipotecznych. Tych ostatnich udzieliła Kasa w sumie zł. 308.606, czyli o 159.616 zł. mniej, niż w r. 1930, natomiast wzrosły pożyczki w formie dyskonta weksli, na weksle z 3-miesięczną płatnością oraz pod zastaw weksli kaucyjnych, razem o 413.219 zł., w porównaniu z 1930 r., wynosząc 1.672.455 zł. Pożyczek przez lombard papierów wartościowych i na skrypty dłużne udzielono w ciągu roku w wysokości 1.899.851 zł. Wreszcie wydatnej pomocy kredytowej udzielono w ciągu roku sprawozdawczego gminom, mianowicie wysokość jej z końcem r. 1931 wynosiła 2.326.153 zł. t. j. 19,8% wkładów.

Jeżeli chodzi o wypłacalność dłużników, to procenty od pożyczek hipot. w ciągu pierwszych 3 kwartałów spłacane były przez dłużników punktualnie, dopiero w ostatnim kwartale zachodziły wypadki zalegania. Gorzej było ze spłatą kredytów krótkoterminowych. Protesty weksli wynosiły przy wekslach dyskontowych 2,3%, natomiast przy wekslach kaucyjnych płatnych w ratach 32,3%, co tłumaczy się tem, że w myśl umowy przy tego rodzaju pożyczkach kasa protestowała weksle w razie niedotrzymania terminu płatności, choćby tylko w jednym wypadku co do poszczególnych rat i odsetek.

Bilans wraz z rachunkiem strat i zysków na 31.XII.1931 r. wykazuje, że obroty i zyski kasy zwiększyły się w porównaniu z latami poprzedniemi, mimo celowego ograniczania działalności kredytowej oraz konieczności utrzymywania dużego pogotowia kasowego. Bilans zamyka się sumą 12.791.962 zł. Po odliczeniu na amortyzację i koszta przebudowy domu 96.999 zł., na amortyzację inwentarza 3.601 zł. oraz na straty na dłużnikach niewypłacalnych 14.429 zł., czysty zysk wyniósł 147.317 zł. Z sumy tej zł. 12.731 przeznaczono na cele użyteczności publ. (bezrobocie, L. O. P. P.), resztę na kapitał zakładowy, fundusz zasobowy i wyrównawczy. Majątek własny kasy wyraża się obecnie cyfrą 1.047.639 zł.

Jak już wspomniano, z zaostrzającego się kryzysu wyszła kasa obronną ręką, dzięki przezornej polityce kierownictwa Kasy, które potrafiło zapewnić kasie należytą płynność, ten nieodzowny warunek każdej instytucji kredytowej w ciężkich czasach. Płynność ta wynosiła do 30% przy zaliczeniu do zobowiązań Kasy lokat płatnych nawet w terminach, jakie przypadłyby częściowo w rok od wypowiedzenia.

Wogóle należy z zadowoleniem stwierdzić, że Kasa powiatu katowickiego stoi na solidnych podstawach, a rozsądna i zdrowa polityka pozwoli jej wyjść zwycięsko bez większych trudności z ciężkiego położenia, w jakiem nasze życie gospodarcze obecnie się znajduje.

W skład Zarządu Kasy wchodzą p. starosta Dr. W. Seidler jako prezes, oraz pp. burmistrz F. Popek i dyr. W. Dyczka. W roku 1931 odbył zarząd 59 posiedzeń. Rada Kasy, do której wchodzą: p. adwokat B. Kudera, jako przewodniczący oraz pp. radca E. Caspari, J. Wiechuła i Fr. Szymański, miała w tym czasie 16 posiedzeń. Cyfry te, jak ilość spraw załatwionych, są dowodem wytężonej pracy organów kasy.

B. O.

Komunikaty Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności

1) W dniu 21 września r. b. w obecności przedstawicieli Ministerstw Spraw Wewnętrznych i Skarbu, oraz delegatów Banków Państwowych odbyło się posiedzenie Komisji, powołanej do rozpatrywania materjałów z lustracyj. Na posiedzeniu tem rozpatrzono 11 protokułów rewizyjnych, a mianowicie:

1. K. K. O. pow. Nieszawskiego w Aleksandrowie Kujawskim,
2. K. K. O. pow. Kieleckiego w Kielcach,
3. K. K. O. pow. Lidzkiego w Lidzie,
4. K. K. O. pow. Łomżyńskiego, Oddział w Kolnie (protokół, dotyczący zbadania spraw Komunalnej Kasy Oszczędności pow. Kolneńskiego),
5. K. K. O. pow. Mińsko - Mazowieckiego w Mińsku Mazowieckim,
6. K. K. O. pow. Opoczyńskiego w Opocznie,
7. K. K. O. pow. Pułtuskiego w Pułtusku,
8. K. K. O. pow. Szczuczyńskiego w Szczuczynie k/Lidy,
9. K. K. O. pow. Święciańskiego w Święcianach,
10. K. K. O. m. Ciechocinka w Ciechocinku,
11. K. K. O. m. Wilna w Wilnie.

2) W dniu 9 października r. b. o godz. 10½ rano w lokalu przy ul. Kopernika Nr. 30 w Warszawie, odbędzie się pod egidą Związku Związków K. K. O. IV-ty Ogólnopolski Zjazd Delegatów Komunalnych Kas Oszczędności. Ze względu na wagę zamieszczonych na porządku dziennym Zjazdu spraw, pożądany jest jaknajliczniejszy udział przedstawicieli Komunalnych Kas Oszczędności, a w szczególności PP. Dyrektorów. Jednocześnie spieszymy poinformować, że zgodnie z art. 3 regulaminu, w Zjeździe mogą brać udział członkowie Zarządu i Rad oraz dyrektorowie K. K. O., przytem prawo głosu przysługuje tylko dwum delegatom, po jednym od Zarządu i Rady Kasy. Każdy delegat winien się wylegitymować prawomocnem oświadczeniem na piśmie Kasy delegującej.

3) Zarząd Związku, mając na uwadze doniosłe znaczenie odpowiednio zorganizowanego obchodu międzynarodowego dnia oszczędności, wzywa ponownie wszystkie zrzeszone Komunalne Kasy Oszczędności do zaopatrywania się w materjały propagandowe, jako to: kalendarzyki, broszurki, ulotki, plakaty i t. p. Wszystkie te materjały można nabywać w Samorządowym Instytucie Wydawniczym (Warszawa, ul. Ś-to Krzyska Nr. 13).

Wiadomości bieżące

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA, OKÓLNIKI.

Zmiany w Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej o rejestrowym zastawie rolniczym.

Dz. Ustaw Nr. 72 z 26 sierpnia przynosi nam Rozporządzenie Prezydenta Rzpl. z dn. 23 sierpnia 1932 r. zmieniające rozporządzenie z dn. 22 marca 1928 r. o rejestrowym zastawie rolniczym.

Zmiany są następujące:

1) na mocy art. 3 uprawnione do przyjmowania zastawu były poza instytucjami kredytowemi państwowemi kom. kasy oszczędności, gminne kasy poż.-oszczędnościowe, spółdzielnie kredytowe oraz inne instytucje kredytowe, które oznaczy Minister Skarbu. Obecnie uprawnienie z mocy samego przepisu mają tylko państwowe instytucje kredytowe, pozostałe tylko wtedy, gdy będą oznaczone przez Ministra Skarbu;

2) do art. 6 dodaje się jako 4-ty ustęp „Sąd winien niezwłocznie powiadomić o treści wpisu prawa zastawu do rejestru zastawowego właściwych dla miejsca, a w którem znajduje się przedmiot zastawu: komornika, powiatową władzę administracji ogólnej oraz urząd skarbowy";

3) art. 8 zmienia się w drugim ustępie na: „zastawca obowiązany jest dopuścić zastawnika" (było „na jego żądanie" a teraz dodano) lub osobę przez niego upoważnioną oraz władzę administracyjną do badania stanu przedmiotu zastawu i t. d.;

4) art. 10 — dekretu jaśniej określa prawa do zastawu „Przedmiot zastawu nie podlega zajęciu egzekucyjnemu (aresztowi, sekwestrowi) i nie może być wciągnięty do masy upadłościowej jego właściciela dla zaspokojenia wierzytelności zarówno prywatnych, jak Skarbu Państwa lub komunalnych z wyjątkiem należności z tytułu podatku gruntowego, majątkowego i przemysłowego, dopóki wierzytelność pod zastaw ten udzielona nie zostanie spłacona. Zastawnik ma prawo przyjęte pod zastaw przedmioty realizować dla zaspokojenia swych wierzytelności pod ich zastaw udzielonych bądź na giełdzie, o ile są przedmiotem tranzakcyj giełdowych, bądź w drodze publicznej licytacji.

W razie skierowania egzekucji z wierzytelności Skarbu Państwa, wymienionych w ust. 1 do przedmiotu zastawu, Urząd Skarbowy, który przeprowadza egzekucję, obowiązany jest przesłać bezzwłocznie zawiadomienie o egzekucji zastawnikowi";

5) według dotychczasowego brzmienia art. 15 prawo zastawu gasło z samego prawa po upływie lat 3 — obecnie rozporządzenie skróciło ten termin do miesięcy 18;

6) art. 17, 18 i 19 zmienione są w ten sposób, że upraszcza się procedura w razie sprzedaży nieruchomości, ukrycia lub usunięcia przedmiotu zastawu zniszczenia lub uszkodzenia zastawu;

7) art. 21 zaostrza kary za zniszczenie, bezprawne usunięcie lub zastawienie rzeczy nie będącej własnością zastawiającego. Dotychczas groziła kara do 1 roku więzienia obecnie określono minimum na 6 miesięcy do 2 lat więzienia.

Dodano w tym artykule ważny przepis proceduralny „Na żądanie przedstawiciela instytucji, na rzecz której ustanowiono rejestrowe prawo zastawu, powiatowa władza administracji ogólnej zbada na miejscu i stwierdzi protokólarnie stan przedmiotu zastawu; protokół będzie podpisany przez zastawcę lub jego pełnomocnika, w razie zaś ich nieobecności lub odmowy — przez dwóch świadków i może być odczytany jako dokument urzędowy na rozprawie sądowej".

Rozporządzenie powyższe wchodzi w życie od dn. 26 listopada r. b.

Zmiana Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o lichwie pieniężnej.

W Dzienniku Ustaw R. P. Nr. 72 pod poz. 656 ogłoszono Rozporządzenie Prezydenta Rzpl. z dn. 23 sierpnia r. b. zmieniające rozporządzenie z dn. 29 czerwca 1924 r. o lichwie pieniężnej.

Na mocy tego rozporządzenia zniesiono górną granicę oprocentowania, która była według § 1 rozp. z 1924 roku 24% rocznie i ustalono, że stopę procentową określać będzie Minister Skarbu w drodze rozporządzeń.

Do czasu wydania rozporządzenia granica dopuszczalnej stopy procentowej wynosi 15% od sta rocznie.

Do § 3 dodano bardzo ważny ustęp stanowiący wielką zmianę proceduralną:

„W sprawach spornych przeciwko osobom nieobjętym § 2, (t. j. przedsiębiorstwom trudniącym się czynnościami bankowemi) rozstrzyganych na podstawie art. 1, sąd może dopuścić dowód, nawet niepowołany przez strony, na okoliczności w tym ustępie wymienione, jeżeli powziął o nim wiadomość zaświadczeń stron lub z akt sprawy. Sąd nie jest związany także ustawowemi zasadami dowodowemi, lecz ma orzekać według swobodnego przekonania, polegającego na ocenie wszystkich okoliczności. W szczególności sąd może, jeżeli spisano dokument umowny, wziąć pod uwagę ustne przyrzeczenie, które korzystający z kredytu dał przed, przy lub po sporządzeniu dokumentu, chociażby nie były zgodne z dokumentem".

Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem 26 sierpnia r. b. Z tym dniem na obszarze sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie w sprawach spornych, rozstrzyganych na podstawie § 3 ustęp 1 Rozp. Pr. Rz. dopuszczalne jest przesłuchanie stron według art. 330 — 336 k. p. c.

KRONIKA KRAJOWA.

Posiedzenie Rady Związku Związków K. K. O.

W dn. 8 października odbędzie się posiedzenie Rady Związku Związków K. K. O. z następującym porządkiem dziennym:

1) sprawy ogólnego zebrania,
2) nowelizacja ustawy,
3) nowe ustawodawstwo w zakresie ochrony rolników,
4) sprawy wniesione przez Prezydjum.

Urzędy rozjemcze do spraw kredytowych małej własności rolnej.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 23.8. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 653), które powołało do życia urzędy rozjemcze, weszło w życie z dniem 1 września r. b. i ma zastosowanie do wszystkich należności wierzycieli za wyjątkiem tych należności, których wierzycielem jest: skarb państwa, związek komunalny lub związek samorządu gospodarczego, przedsiębiorstwo lub instytucja państwowa lub komunalna, instytucja lub zakład ubezpieczeń, instytucja kredytu długoterminowego, bank, komunalna kasa oszczędności lub Galicyjska Kasa Oszczędności, gminna kasa pożyczkowo - oszczędnościowa lub spółdzielnia kredytowa, należąca do uznanego związku rewizyjnego.

Nowe dekrety rolnicze.

Projektowane jest jeszcze wydanie w najbliższym czasie w formie rozporządzeń P. Prezydenta 4 ustaw, dotyczących rolnictwa i instytucji kredytu rolniczego. Są to dekrety, dotyczące nowych uprawnień egzekucyjnych Ziemstw Kredytowych i Państwowego Banku Rolnego. Jak wiadomo, Towarzystwa Kredytowe, Ziemskie na terenie b. Kongresówki posiadają specjalne uprawnienie, umożliwiające przeprowadzenie egzekucji we własnym zakresie w trybie uproszczonym. Podobne uprawnienia uzyskać mają na podstawie dekretu Ziemstwa Kredytowe b. zaboru austrjackiego i pruskiego. Również oficjalnym dekretem otrzyma takież uprawnienie P. B. R. Dalsze dwa dekrety dotyczą: 1) nowelizacji Lex Ludkiewicz, 2) konwersji zaległości rolniczych.

Projekt pierwszego dekretu ma wprowadzić dalsze ułatwienie w zakresie obrotu ziemią.

Tak więc ma być ograniczony przywilej pierwszeństwa przy nabywaniu gruntów z parcelacji, posiadany np. przez właścicieli gospodarstw karłowatych i t. d. Dalej umożliwione będą wyłączenia przy podziałach rodzinnych. Również mają być zmienione przepisy dotyczące t. zw. „cen spekulacyjnych ziemi”. Dekret ma więc na celu wzmożenie obrotu ziemią. Projekt dekretu o konwersji zaległości od pożyczek i pożyczek instytucji kredytu długoterminowego przewiduje konwersję ze zgodą lub bez zgody dłużnika wszystkich należności instytucji kredytu długoterminowego na pożyczkę dodatkową w listach zastawnych lub obligacjach oprocentowanych instytucji kredytu długoterminowego. Jak słychać, pożyczkom dodatkowym ma przysługiwać pierwszeństwo hipoteczne narówni z pożyczką już skonwertowaną i umorzoną.

Sprawy dotyczące K. K. O. na zebraniu Zarządu Związku Powiatów.

W dniu 19 września Zarząd Związku Powiatów na swem zebraniu m. innemi rozpatrywał 2 kwestje dotyczące K. K. O. a mianowicie:

a) sprawę lokat pupilarnych w K. K. O.,

b) „ nowelizacji ustawy o K. K. O.

W sprawie pierwszej postanowiono zwrócić się do naczelnych władz państwowych o wydanie odpowiednich zarządzeń, by wszelkiego rodzaju wkłady będące w dyspozycji władz państwowych a wymagające bezpieczeństwa pupilarnego j. np. depozyty sądowe, sumy spadkowe, kaucje, i t. p. były lokowane w K. K. O. na terenie b. zaboru rosyjskiego analogicznie do tego jak się to oddawna działo w Kasach Komunalnych Małopolski i Poznańskiego.

Nowelizację ustawy o K. K. O. rozpatrywano wyłącznie z punktu widzenia stosunku związku poręczającego do Kasy.

Wypowiedziano się:

1) za przekazaniem Radzie Kasy całkowitego nadzoru i kontroli nad Kasą w imieniu związku poręczającego;

2) w związku z tym za objęciem przewodniczenia w Radzie Kasy przez przewodniczącego organu wykonawczego związku poręczającego;

3) w związku z tym wyłanianie komisji rewizyjnej przez Radę Kasy a nie związek poręczający;

4) część zysków przeznaczana na cele użyteczności publicznej winna iść do dyspozycji związku poręczającego jako reprezentanta celowego zużycia tych funduszów na cele publiczne;

5) zmiana statutu Kasy winna należeć do związku poręczającego przyczem władza nadzorcza przed zatwierdzeniem ma wysłuchać opinji Rady Kasy;

6) związek poręczający może pożyczać w swojej Kasie do wysokości 5% wkładów oszczędnościowych, ponad 5% do 20% tylko za zgodą władzy nadzorczej;

7) wysokość kapitału zakładowego w nowootworzonych kasach winna być oznaczona na 50.000 zł., w kasach istniejących władze nadzorcze będą uprawnione do zdecydowania w jakiej wysokości i w jakich terminach związki poręczające będą obowiązane podnieść kapitał zakładowy kas, o ile ich własne kapitały (kapitał zakładowy, fundusz zapasowy i t. d.) nie dosięgają sumy 50.000 złotych.

Gminna Kasa Pożyczkowo - Oszczędnościowa w Dłusku.

Gminna kasa pożyczkowo - oszczędnościowa w Dłusku (pow. konińskiego, woj. łódzkiego) jest największą tego rodzaju kasą w Polsce. Wśród ośmiuset kilkudziesięciu gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych, istniejących na terenie województw centralnych i wschodnich, przypada jej zaszczytne pierwsze miejsce. Nie od rzeczy będzie zapoznać się z dotychczasowym rozwojem i metodami pracy, dzięki którym kasa ta osiągnęła tak piękne rezultaty.

Gminna kasa pożyczkowo - oszczędnościowa została uruchomiona 31 stycznia 1928 r. W początkowej swej fazie rozwoju, podobnie jak zresztą inne gminne kasy pożycz.-oszczędn., opiera swoją działalność na kapitale wypożyczonym, a raczej jej powierzonym do rozprowadzenia wśród miejscowej rolniczej ludności przez Państwowy Bank Rolny. W latach następnych kasa zmierza do oparcia swojej działalności kredytowej o własne i wkładkowe kapitały. Dla zobrazowania osiągniętych w tym zakresie rezultatów podajemy ważniejsze dane cyfrowe z okresu ostatnich lat działalności kasy. Otóż kapitał zakładowy wynoszący w dniu 31.XII.1928 r. — 2.000 zł., na dzień 31.XII.1930 r. przekracza 4 tys. zł., zaś w dniu 31.XII. 1931 r. osiąga 6.000 zł. Kapitał zasobowy wynoszący w dniu 31.XII.1929 r. 39 zł. osiąga w dniu 31.XII.1931 r. 1.100 zł., zaś suma zgromadzonych wkładów oszczędnościowych kształtuje się jak następuje: w dniu 31.XII.1928 r. — 1.150 zł., 31.XII. 1929 r. — 37.500 zł., 31.XII.1930 r. — 107.400 zł. i 31.XII. 1931 r. — 141.900 zł. Kredyty, wyłącznie prawie z Państwowego Banku Rolnego wynosiły: 31.XII.1928 r. — 10.000 zł., 31.XII.1929 r. 37.000 zł., zaś w latach ostatnich ulegają zniżce i wynoszą w dniu 31.XII.1930 r. — 17.600 zł., a w dniu 31. XII.1931 r. — 4.500 zł. W tym czasie suma pożyczek udzielonych przez kasę stale rośnie, a udział sum obcych (z Państwowego Banku Rolnego) do ogólnej kwoty pożyczek udzielonych przez kasę ulega szybkiemu zmniejszeniu, co jest objawem niezmiernie dodatnim, gdyż tego rodzaju instytucje powinny w zasadzie opierać swoją działalność kredytową o własne i wkładkowe kapitały. Ogólna suma pożyczek udzielonych przez kasę w poszczególnych latach wynosiła: w dniu 31.XII. 1928 r. — 13.200 zł.. 31.XII.1929 r. — 79.500 zł., 31.XII.1930 r. — 131.000 zł. i 31.XII.1931 r. — 152.000 zł. Czysty zysk przez kasę osiągnięty wyniósł: w dniu 31.XII.1928 r. — 133 zł., 31.XII.1929 r. — 1790 zł. i w dniu 31.XII.1931 r. — 2080 zł.

Powyższe cyfry odzwierciadlają nam jaknajdokładniej stosunkowo szybki i pomyślny rozwój gminnej kasy pożyczkowo - oszczędnościowej w Dłusku, pomimo trwającego już od kilku lat ostrego kryzysu gospodarczego na wsi, na który to okres przypada właściwy rozwój tej pożytecznej instytucji.

Gminna kasa pożyczkowo - oszczędnościowa w Dłusku postawiła sobie za cel ułatwienie gromadzenia oszczędności miejscowej ludności wiejskiej, a z drugiej strony uprzystęp-

nienie tejże ludności taniego kredytu, w granicach możności. Granica maksymalna %% pobieranych przez omawianą kasę wynosiła ostatnio 11% w stosunku rocznym, która w porównaniu do pobieranych przez inne instytucje, działające na terenie wiejskim, nie mówiąc o korzyściach prywatnych, jest w zasadzie niewysoka.

Celem zdobycia sobie dużej ilości wkładców, a więc zwiększenia sumy wkładów oszczędnościowych, będących podstawą działalności każdej instytucji pożyczkowo - oszczędnościowej, — zaś z drugiej strony celem usunięcia i skutecznego zwalczania szerzącej się na wsi lichwy pieniężnej. — Zarząd gminnej kasy pożyczkowo - oszczędnościowej w Dłusku prowadził i nadal prowadzi stałą propagandę idei oszczędności. W tym celu wydaje zarząd kasy co pewien czas specjalne odezwy do ludności, wykazując cyframi dotychczas osiągnięte rezultaty przez kasę, bezpieczeństwo lokaty wolnej gotówki w kasie, jej podstawowe cele egzestencji oraz korzyści, jakie ludność osiąga, popierając własną tak pożyteczną instytucję. Kasa używa nawet specjalne koperty firmowe, które jednocześnie służą jako środek propagandy. Zarząd kasy, zdając sobie sprawę z doniosłości i znaczenia przyciągania do kraju zaoszczędzonych sum rodaków, przebywających na emigracji — nawiązał kontakt z robotnikami polskimi we Francji i w Niemczech i za pośrednictwem specjalnych przekazów Pocztowej Kasy Oszczędności stara się ułatwić tym robotnikom składania oszczędności w kasie. W tym zakresie zarząd kasy w Dłusku osiągnął nawet dość dobre rezultaty.

Poza tem zarząd gminnej kasy pożyczkowo - oszczędnościowej w Dłusku stara się wykorzystać każde zebranie wiejskie czy też parafjalne, omawiając na tych zebraniach cel i pożytek istnienia kasy, zwracając uwagę ludności na te liczne korzyści, jakie przynosi drobnym rolnikom własna i dobrze rozwijająca się gminna kasa poż.-oszczędnościowa. Zarząd kasy zdołał zgupować około tej instytucji osoby najbardziej poważne i społecznie wyrobione, którym za bezinteresowną pracę dla dobra i rozwoju tejże instytucji rok rocznie przyznaje pewne minimalne premje za gorliwość w tej pożytecznej dla ogółu pracy. Premje te są rozdzielane z kwoty przeznaczonej na cele społeczne (25% od czystego zysku).

Dzięki tej stałej, systematycznej pracy organów kasy od chwili jej powstania, i dużym zasługom rachmistrza p. Jana Malinowskiego — gminna kasa pożyczkowo - oszczędnościowa mogła osiągnąć tak piękne rezultaty i zająć naczelne miejsce wśród ogółu tego rodzaju kas. Obecnie Zarząd kasy spoczywa w rękach pp. Jakóba Dobrzykowskiego, Tomasza Kuczki i wspomnianego Jana Malinowskiego.

STATYSTYKA

Stan rachunków Banku Polskiego (tysiące złotych).

Stopa dyskontowa od 3. X. 1930 — $7^1/_2$%	31. XII 1927	31. XII 1928	31. XII 1929	31. XII 1930	31. XII 1931	31.III 1932	30. VI 1932	10. VIII 1932	20. VIII 1932	31. VIII 1932
I Pokrycie i zdolność emisyjna										
Złoto	519 900	621 600	700 517	562 244	600 391	573 518	484 325	475 615	476 125	477 191
Waluty zagraniczne zaliczone do pokrycia . .	687 500	527 100	418 571	288 417	87 994	71 293	46 155	45 225	46 402	46 908
II. Emisja na cele kredytowe										
Waluty niezaliczone do pokrycia	207 100	186 800	107 577	124 268	125 446	120 651	112 333	101 635	104 912	99 928
Portfel wekslowy . . .	456 000	640 700	704 220	672 047	670 342	641 860	670 986	659 095	648 188	657 642
Pożyczki na zastaw papierów procent. . . .	40 900	91 200	76 947	86 344	126 052	115 014	124 121	121 674	120 649	119 107
III. Zobowiązania i obieg										
Zobowiązania natychmiast płatne	569 800	479 200	467 855	210 322	213 228	169 239	130 210	163 304	192 627	147 167
Obieg biletów bank. . .	1 003 000	1 295 300	1 340 263	1 328 198	1 218 263	1 130 529	1 105 384	1 068 325	1 034 172	1 081 730
IV. Pokrycie										
pokrycie kruszcz. wal. .	77,40%	64.73%	61,89%	55.29%	48,09%	49,61%	42,93%	42,29%	42,59%	42,65%
Zdolność emisyjna . .	3.018.500	2.871.700	2.797.800	2.126.500	1.720.962	1.612.028	1.326.200	1.302.100	1.306.318	1.310.248
Rezerwa emisyjna . . .	1.445.700	1.097.200	989.700	588.100	288.471	312.260	90.606	70.471	79 519	81.351

GIEŁDA.

Z giełdy pieniężnej.

W dniu 27 września 1932 r. notowano na Giełdzie Pieniężnej w Warszawie:

Dolary 8.91.

Papiery w zł. w zł.

7% Listy zast. Państw. Banku Roln. . . . 83.25
8% Listy zast. Państw. Banku Roln. . . . 94.00
7% Listy zast. Banku Gosp. Kraj. 83.25
8% Listy zast. Banku Gosp. Kraj. 94.00
7% Obl. Kom. Banku Gosp. Kraj. 83.25
8% Obl. Kom. Banku Gosp. Kraj. 94.00
8% Obl. Bud. Banku Gosp. Kraj. 93.00
6% Obl. Polsk. Banku Komun. I em. . . . 72.00
8% Obl. Polsk. Banku Komun. II em. . . . 81.50
8% Obl. Polsk. Banku Komun. III i IV em. 93.00

Papiery państwowe:

3% Prem. Poż. Budowl. . . . . . 38.50—38.35
4% Prem. Poż. Dolar. ser. III . . . 48.50—48.65
4% Prem. Poż. Inwestycyjna . . . . . . —
5% Państw. Poż. Konwers. z 1924 r. . . . 40.00
6% Pożyczka Dolarowa 1919/20 r. 52.75—53.50
7% Pożyczka Stabiliz. z 1927 r. 51.50—53.75—53.25
10% Pożyczka Kolejowa . . . . —
Akcje Banku Polskiego . . . . . 88.50—89.00

Pozatem kosztują: ruble złote 4.59, ruble srebrne —.

Gram czystego złota 5.9244.

Z giełdy zbożowej.

W dniu 27 września 1932 roku płacono na giełdzie zbożowej w Warszawie (za 100 kgm):

żyto . . . . 16.00—16.25
pszenica dworska . . . . 26.00—27.00
pszenica zbierana . . . . 25.00—26.00
owies jednolity nowy . . . . . 16.50—17.50
owies zbierany . . . . 16.00—16.50
jęczmień na kaszę . . . . . 16.00—16.50
jęczmień browarny . . . . . . 18.50—19.50